

DOMOVINA

Oglasi:

Za 1 mm × 60 inzeratnega stolpca mali Din 0-20, uradni D 0-30, poslano, posmrtnice i. reklame D 0-50. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, polletno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

Dvojni obraz klerikalne politike

Klerikanim generalom se mora priznati, da umejo strankino organizacijo prikrojiti na vse sloje in svoj plašč prilagoditi po vsakem vetru, ki nanovo zaveje v politiki. To vse uprizarjajo z naravnost nedosegljivo spretnostjo, tako da je njihovi vsestranski igri težko priti v zaseko. Klerikalna stranka je organizirana tako, da ima skoro za vsak sloj svoj poseben odsek in predal, a pri tem vendarle drži v ravnotežju farovške magnate in najsiromašnejše delavce, kmete in dninarje, fabrikante in krščanske boljševeke. Na enem krilu je pobarvana republikansko, na drugem monarhistično, je na eni strani miroljubna v znamenju krščanske ljubezni, za hrbtom pa je neizprosno nasilna, kakor so to dokazali n. pr. krvavi dogodki na Zaloški cesti. Blížajoče se ljubljanske občinske volitve in borba proti draginji so pa enkrat potegnile klerikalni dvoličnosti krinko z obraza.

Ljubljanske občinske volitve pomenijo ostro borbo za naprednost slovenskega glavnega mesta Ljubljane. Lani se je koaliciji klerikalcev, socialistov in narodnih socialcev posrečilo, dobiti ljubljansko občino v svoje roke. «Delovanje» te nenaravne zveze je seveda kmalu pokazalo, da se zvezarji sami med seboj ne razumejo. Vse njihovo delo je bilo le v ogromno škodo ljubljanske občine. Vlada je res še ob pravem času razpustila občinski svet in za letoš razpisala nove volitve. Pričakovati je torej bilo, da bodo klerikalci tokrat iz maščevalnosti podvzeli najhujše nakane. In res! Zvezali so se s komunisti in z odpadniki socialistične stranke ter tega nezakonskega otroka krstili po rimskem obredu za «Zvezo delovnega ljudstva».

Smelo, naravnost drzno so klerikalci premostili prepad med klerikalno konzervativnostjo in komunističnimi načeli z edino bilko: boj demokratom! Samo ta parola veže klerikalce, najlutejše borbe za privatno lastnino, ki dvignejo buro prahu, ako se le drobtina odkrhne od velikanskih cerkvenih posestev — in komuniste, ki stremijo za brezpravnostjo, kakršna vlada v sovjetski Rusiji! Ravno te dni je izdal papež okrožnico, da duhovniki ne smejo voliti strank, ki ne priznavajo države, vere in morale, ljubljanski kanoniki pa se vežejo s komunisti, ki ne priznavajo države, zametujejo vero in se za moralo brigajo kot

za počen groš. Pri tem so volilno listo sestavili tako, da nad dve tretjini mest zavzemajo klerikalni kandidati. K sreči ljubljansko delavstvo uvideva neokusno klerikalno izigravanje in komunistično slepomišenje, in ni dvoma, da bodo volitve enkrat za vselej prečrtale klerikalni manevar proti napredni Ljubljani.

Drugo, enako jasno sliko dvoreznega pipča klerikalne taktike kaže njihovo stališče v borbi proti draginji. Jugoslavija je prestala najhujša leta, le draginja, najtežja mōra, ki tlači ves svet in tudi jugoslovanske državljane, še mora pasti ob tla. Takoj ob začetnem dviganju naše valute je neumorni minister za socialno politiko, g. dr. Žerjav, začel energično akcijo za pobijanje draginje. Da je s svojimi odredbami marsikje dregnil v sršenovo gnezdo ljudskih izkoriščevalcev, je povsem umljivo in le dokazuje, da je minister Žerjav zadel pravo smer. Ampak, da bo tudi pri protidraginjski akciji uprizorila klerikalna demagogija svojo igro, pa res ni bilo pričakovati. Ko so se začeli kazati prvi uspehi dr. Žerjavovih protidraginjskih odredb, so klerikalni voditelji na deželi začeli šuntati kmete proti meščanom, češ, da ti držijo draginjo pokonci, v mestu pa so svojim krščanskim boljševikom razlagali, da edino kmet z visokimi cenami svojih pridelkov izsiljuje poslednje fice iz žepov meščanske sirotinje. Nastavili so zopet dvojni lim za kline, pa so se enkrat sami ujeli. Glavno klerikalno trobilo «Slovenec» v št. 250 piše, da Kmetška zveza zahteva odpravo izvozne carine na živino in prašiče. V isti številki pa «Slovenec» prinaša poročilo, da sta klerikalna poslanca Gosar in Gostinčar interpelirala pri ministru dr. Žerjavu, da se ne sme odpraviti in tudi ne znižati carina na izvoz živine in prašičev, ker bi to na stežaj odprlo vrata naraščanju draginje.

Klerikalni generali so se enkrat pozabili zmeniti in tako je njihov «Slovenec» sam prinesel izvirno in najbolj točno sliko klerikalnega demagoštva. Ali hočete še bolj otipljivih dokazov, da je klerikalnim voditeljem le do oblasti in izkoriščevanja ter da je vse njihovo početje komedija, le pesek v oči? Klerikalcem je padla enkrat krinka z obraza, tako da lahko tudi polslepi vidijo pravo lice klerikalnega kameleona.

Turško vprašanje

V Lozani na Švicarskem se je sestala tako zvana orientalska konferenca, ki ima rešiti razna vprašanja, nastala na bližnjem vzhodu po turški zmagi nad Grčijo. Na konferenci so zastopane velike sile Anglija,

Francija in Italija, dalje Turčija in balkanske države, ki so neposredno prizadete v vprašanjih, o katerih se bo razpravljalo in sklepalo.

Našo državo zastopa na konferenci minister zunanjih zadev dok-

tor Ninčič, ki bo zastopal naslednje stališče naše države:

1.) Jugoslavija ne nasprotuje povratku Turčije v Evropo. Sicer bi bilo boljše, ko bi Turčija ostala v Aziji, ampak razmere so take, da se Turkom ne sme in ne more odrehati posest Carigrada in njegovega najbližjega zaledja.

2.) Svoboda morskih ožin (Bosporus in Dardanele) pod mednarodno upravo s sodelovanjem Jugoslavije in balkanskih držav. To je zelo važno vprašanje, ker Turki bi bili radi neomejeni gospodarji morskih ožin, ki zapirajo pot iz Črnega v Sredozemsko morje. Zato se bodo Turki gotovo zelo trdo vratno upirali temu, da bi morske ožine prišle pod kontrolo.

3.) Zaščita narodnih in tujih manjšin. Ta zahteva je zelo opravičena, ker Turki še vedno niso narod, ki bi znal in hotel pravično postopati s pripadniki tujih narodov, v Carigradu in v Traciji je pa razen Turkov tudi dosti Grkov, Bolgarov in drugih narodov, ki se jih ne sme prepustiti Turkom na milost in nemilost.

4.) Jugoslavija prevzema oni del turškega dolga, ki odpade na Makedonijo, katero je naša država dobila od Turčije po balkanski vojni.

5.) Naša država bo na konferenci podpirala grške zahteve po otokih v Egejskem morju in Bolgarsko v njenih zahtevah do dohoda na Egejsko morje, ki ji je bil zagaraniran v mirovni pogodbi.

Kakor se vidi iz teh smernic, ki jih bo naša država zastopala na konferenci v Lozani, se je dosegel med našo državo in Grčijo ter Bolgarsko dalekosežen sporazum, od katerega bodo imele korist vse tri imenovane balkanske države.

Potek posvetovanj v Lozani se zasleduje v celi Evropi z največjo pozornostjo, ker so vprašanja, o katerih se bo sklepalo, zelo važna. Zdi se, da je že med vsemi evropskimi udeleženci konferenca dosežen vsaj v glavnih točkah sporazum in Turki, ki so postali v zadnjem času zelo samozavestni, bodo morali v marsičem odnehati. Oni so lahko premagali slabotno Grčijo, ne bodo se pa mogli upirati volji cele Evrope.

Politični pregled

V Ljubljani se vrši živahen politični boj, ker 3. decembra bodo

občinske volitve,

ki odločijo usodo Ljubljane za nekaj let in ni vseeno, kdo gospodari na občini. Demokratska stranka se ni združila z nikomur, ona gre v volilni boj popolnoma samostojno, ker njej je do programa in samo do programa, medtem ko so se druge stranke tako izpremešale med sabo, da se človek ne spozna več med njimi. Prvič: Klerikalci in komunisti, ki so postavili skupne kandidate in

ni pri tem klerikalcev nič motilo brezverstvo komunistov, teh ni pa nič motilo to, da so klerikalci na Zaloški cesti vprizorili pravo klavnico med komunisti, ker so dali streljati nanje, tako da je bilo veliko mrtvih in ranjenih. Klerikalci so pozabili na vero, komunisti pa na prelito kri in našli so se v bratskem objemu, ker jih je združila skupna misel: polastiti se mestnega gospodarstva. Enako grda je zveza med narodnimi socialisti in med demokratskimi odpadniki, ki jim ni ugajala ljudska politika demokratske stranke in so jo zapustili ter postavili skupno z narodnimi socialisti posebno kandidatno listo. Pri združitvi klerikalcev s komunisti, kakor tudi pri združitvi demokratskih odpadnikov je bila merodajna samo in edino želja po vladi na ljubljanskem magistratu in ljubljansko ljudstvo se bo lahko odločilo za demokratsko stranko, ki je edina resnično ljudska stranka, nasprotna vsakemu izkoriščanju ljudstva.

V ministrskem svetu v Beogradu se je vršila te dni

ostrá razprava zaradi draginje,

ker veliki podjetniki nikakor ne odobravajo postopanja ministra dr. Žerjava, ki mu je pa ljudstvo hvaležno za njegove protidraginjske ukrepe. Minister Žerjav je zelo odločen v svojih zahtevah ljudstvu v prid in upati je, da bo svojo voljo tudi uveljavil, ker bodo morali vsi merodajni činitelji izprevideti, da se draginja mora zmanjšati, ker je ljudstvo ne more več prenašati.

Prav zanimiva so v zadnjem času tudi splošna

notranjepolitična gibanja v državi,

ki so jih izzvali hrvatski blokaši s svojim voditeljem Radićem na čelu. Hrvatski volilci niso zadovoljni s svojimi poslanci, ki so ostali doma, mesto da bi šli v narodno skupščino in sodelovali pri delu na ureditvi razmer v državi. Čim bolj so te razmere urejene, tem boljše bo za ljudstvo in za državo kot celoto, to uvideva tudi hrvatski kmet, ki ne more slediti svojim nedelavnim poslanecem. Ker se bližajo volitve, so se poslanci — okoli 60 jih je — začeli bati, da ne bi ljudstvo glasovalo proti njim in so začeli premišljevat o tem, ako ne bi kazalo oditi v narodno skupščino. Seveda je tak sklep zelo težak, ker bi pomenil popoln polom vse dosedanje politike Stipice Radića in njegovih privržencev in zato hočejo blokaši svoj sklep olepšati na ta način, da zberejo okoli sebe v skupščini vse opozicionalne skupine in — vržejo vlado, sestavljeno v glavnem iz radikalne in demokratske stranke. To pa ni tako lahko delo, ker brez najmočnejših strank ne bi bila mogoča nova vlada in tudi ako bi sedanja vlada ostala v manjšini, to še vedno ne bi pomenilo, da bi bile sedanje manjšinske stranke, tudi ako bi se

zdržile, sposobne sestaviti novo vlado brez sodelovanja demokratov in radikalcev. Zato je sedaj v Beogradu pravi dirindaj, v katerem igrajo svojo vlogo tudi naši klerikalci, ki niso navajeni na to, da bi bili v opoziciji, in iščejo načina, kako bi prišli na površje. To pa ni tako enostavno in tudi ne lahko, posebno odkar so se klerikalci začeli očitno družiti s komunisti. Kdor se druži s komunisti, ta ne pride daleč, ker komunistov nihče ne mara.

Velike preglavice dela vsej Evropi

nova vlada v Italiji,

ki je sestavljena iz fašistov, za katere se ne ve, kaj prav za prav hočejo. V notranji politiki so fašisti za to, da se v državi varčuje in da se sploh izpremeni vsa javna uprava. Pa zaradi notranje politike se nihče ne bi vznemirjal, ampak fašisti so prav čudni v vprašanih zunanje politike in v tem oziru prihajajo v navskrižje z vsemi svojimi sosedi in tudi drugimi državami, posebno z Jugoslavijo, ki mora biti posebno previdna nasproti fašistovski vladi v Italiji. Določbe rapallske pogodbe še vedno niso izvršene, Italija drži še vedno v svojih krempljih velik del Dalmacije, Reko in Sušak, kar vse bi že zdavnaj morala izročiti nam. Fašistom pa ni do tega, da bi zapustili in izpraznili te naše kraje, temveč bi hoteli imeti še več in zato naš spor z Italijo najbrž ne bo še tako kmalu izravnal. Za nas je položaj sedaj v toliko povoljniji, ker bomo imeli na naši strani gotovo Francijo in Anglijo, ki želita, da bi se spor že enkrat poravnal in mi najdemo gotovo oporo v Parizu in Londonu, ker zahtevamo samo to, da Italija izvrši vse določbe pogodbe, ki jo je že podpisala.

Hud volilni boj se je vršil v zadnjem času na Angleškem in on je končal s popolno zmago konzervativcev, kar bo imelo za posledico

izpremembo v angleški politiki,

ker do sedaj je vodil to politiko znani državnik Lloyd George, voditelj narodnih liberalcev. Proti njemu so nastopili v parlamentu konzervativci, ker niso hoteli, da bi se Anglija vpletla v vojno s Turčijo. Na tem vprašanju je Lloyd George tudi padel v parlamentu in vlado so prevzeli konzervativci, ki so takoj razpisali nove volitve, da se dá ljudstvu prilika izreči svoje mnenje o dosedanji politiki in o smernicah, ki si jih želi v bodočnosti. In ljud-

stvo se je odločilo za konzervativce, ki so dobili pri volitvah 5.737.097 glasov in na podlagi tega 343 poslancev in imajo sedaj v parlamentu okolu 80 glasov večine nad vsemi drugimi strankami. Narodni liberalci Lloyd Georgea so dobili samo 1.567.685 glasov in 52 poslancev, kar pomeni, da je angleško ljudstvo izgubilo zaupanje v njihovo politiko. Ampak konzervativci se imajo zahvaliti samo volilnemu redu, da so dobili večino poslanskih mandatov. Na Angleškem namreč ni proporcionalnega sistema, kakor n. pr. pri nas, ki štiti manjšine, in tudi ožjih volitev ne pozna angleški volilni red. Ker so bili protikonzervativni glasovi razcepjeni na več posameznih kandidatur, so konzervativci pobrali tako veliko število poslanskih mandatov. Pri prihodnjih volitvah se lahko združijo gotove protikonzervativne stranke na skupne kandidature in potem pridejo konzervativci prav lahko zopet na površje.

Nemčija preživlja težke čase in malo je upanja, da bi se mogla v doglednem času postaviti na noge. Vladne krize so na dnevnem redu, ker v taki državi je težko vladati, kjer je denar izgubil skoraj vsako vrednost in so državni izdatki veliko večji kot prejemi. Tudi zadnje dni je izbruhnila

težka kriza nemške vlade,

ki še ni rešena, ampak nalogo sestaviti novo vlado je dobil tajni svetnik Cuno, ki hoče pozvati v vlado samo ljudi, ki niso politiki, in s tako vlado se predstavi parlamentu te dni. Seveda je to samo izhod iz sile, ker Nemčijo bodo še dolgo pretresale strahovite posledice izgubljene vojne. Nemčija mora plačati ogromno vojno odškodnino in Nemci bodo morali delati in garati desetletja in desetletja samo zato, da bodo mogli odplačevati vojno odškodnino. Ze mi težko prenašamo vojne posledice, kako šele Nemčija, ki je bila v vojni premagana!

Dopisi

Velike Lašče. Pred kratkim se je poslovil od nas mož poštenjak, gosp. Franc Štefančič, ki je kot nadučitelj služboval polnih 19 let na tukajšnji šoli. Bil je priznani marljiv in vesten učitelj ter obče priljubljena osebnost. O priliki poslovilne konference učiteljstva je poklonil 75 dinarjev, ostalo učiteljstvo pa je nabralo 90 dinarjev za tukajšnjo revno šolsko mladino. Na poslovilnem večeru, katerega so se udeležili vsi

tisti, ki so spoznali v njem in njegovih družici mirne in značajne duše, se je nabralo za sokolski dom v Velikih Laščah 134 Din 75 p. Vrlemu učitelju kot tudi njegovim družici želimo obilo sreče na novem službenem mestu.

Koprivnik pri Kočevju. Naj se obelodani nekoliko trnjevih, a tudi dehtečih cvetk z vrta našega dušnega pastirja, župnika Schauerja. Ko je dne 22. septembra t. l. odšel od nas učitelj Ferluga, je župnik Schauer z veseljem in olajšanim srcem vzdiknil: «Wieder ein Slovene weniger». (Zopet en Slovenec manj.) Odkar so bili Švabi pri nas, mu raste greben od dne do dne. Župnik Schauer seveda ni eden tistih, ki bi kozarček gledal po strani, temveč ravno sladko vince ter politika sta mu bolj pri srcu, kakor vsa cerkvena opravila. Nedavno je bil tako dobre volje, da je na široko meril cesto z znanim zagrizencem, učiteljem Webrom, ki se tudi na litrčke bolj razume, kakor pa na slovenščino, čeprav je iz nje napravil izpit z dobrim uspehom. V Majerle tudi kaj rad zahaja. Tam je vince po kletih zastoj in se je nedavno naš fajmošter zadržal tam kar cel dan, vrnil se je naslednji dan popoldne v Koprivnik, kjer je še po vrsti obiskal vse gostilne. Zanimiva je pa tale zgodba: Pred enim mesecem so v gostilni Kump mlada dekleta in fantje ribali repo. Župnik Schauer, ki se prav nič ne izogiba brhkkih deklet, seveda ni hotel zamuditi te prilike, zato je v družbi župana W. in inženerja J. iz Kočevja prišel pomagat repo ribat. Gospodje pa so se tako obnašali, da pač niso mogli pridobiti na ugledu. Seveda so bili preveč «naloženi», kajti čez dan so inšpicirali skoro vse tukajšnje gostilne. Z ribano repo so si obmetavali obraze ter držali svečane govore. Nad vse ginljiv pa je bil prizor, ko je imenitni čevljar Flak obšel župnika Schauerja ter ga poljubil, rekoč: «Es gibt nur einen Flak und einen Pfarrer!» (Samo eden je Flak in le eden župnik.) Tako se torej naš župnik vpricho deklet in fantov brati s komerkoli. Ali tudi to spada k njegovemu poklicu? — Kako se je pri nas proslavljala Kumarnovska zmaga, je tudi kaj lahko povedati. Čitali smo, da je višji šolski svet odredil, da se po vseh šolah v Sloveniji obhaja ta proslava dne 26. oktobra. Koprivnik je seveda moral biti izvzet, kajti vsa slavnost se je opravila šele 27. oktobra s tiho mašo, pri kateri je bilo navzo-

čih le nekaj šolskih otrok ter par ženic. Županstvo, orožništvo in pošta se maše niso udeležili, to pa le vsled krivde župnika, ki ni nikogar o tem obvestil. Na poseben način pa je opravljal proslavo učitelj Weber iz Ovčjaka, ki je šele okrog pol dneva prišel v Koprivnik; slavljenje pa je nategnil do drugega dne, toda ne v cerkvi, temveč v oštariji. Pomagal mu je tudi župnik Schauer; oba sta svojo proslavo tako temeljito opravila, da zaslužita posebno priznanje politične in šolske oblasti. — Končno moramo še povedati, da je vse naše učiteljstvo nemškutarsko. Zdaj je razpisano nadučiteljsko mesto, pa smo Koprivničani v resnici radovedni, ali se bo višji šolski svet vendarle domislil, da v naš kraj spada odočno narodna in vsestransko delovna moč!

Metlika. Na Martinovo je bila uprizorjena v tukajšnji čitalnici veselejša «Doktor Hribar». Hvala gre Sokolovi agilnosti, da imamo v tem letu že dve uprizoritvi. Igra je lepo uspela. Posebno je ugajal gosp. Ivan Malešič, ki se obrača na odru prosti in neprisiljeno, kot bi bil doma. Tudi ostali sodelujoči so pokazali talent. Režija je bila v dobrih rokah. Končni užitek sta pa nudila gos in vino pri gostilničarju g. Kurentu. Ves večer nam ostane v lepem spominu.

Suhor pri Metliki. Od nas se malokdaj kaj čuje. Odkar je prerinil železni konj skozi Gorjance, je nehala živahnost prometa mimo nas. Včasih se je vozilo mimo Suhora na stotine voz, ki so navadno počivali pri Nacku na Luži. Danes je pa vse tiho. Skrbeti bo treba za napredek našega gospodarstva. Dočela nepoznan je Belokranjec dohodek od čebelarstva. Ne mislimo pri tem na par kron, ki jih dobi naš kmet od trgovca za cel škarf satn z medom vred in si pri tem pokonča mnogo panjev. Moderno čebelarstvo pa prinaša že lepi dohodek in daje poleg tega mnogo zabave. Pri nas se peča z vzornim čebelarstvom orožniški narednik g. Luka Jenko. Njegovi lepi uspehi naj bi bili vzgled tudi drugim, kaj priden človek lahko doseže. Takih koristnih novotarij pa ni treba gledati kot kako «coprnijo» od daleč, ampak je treba stopiti malo bliže. Poznamo gospoda Jenka kot jako prijaznega in uslužnega človeka in prepričani smo, da bi on začel spomladati takoj s kakimi čebelarstvenimi tečajji. Prav bi bilo, da se pobriga občina za to stvar, saj bi bilo to le občinam v korist

Povodenj

II.

Zmračilo se je. Sivo se je svetlikala vodna gladina. Kakor mrtvaški prt je ležalo blede nebo nad zemljo. V daljavi so valovile goste megle. Vse se je zlivalo drugo v drugo, in lilo je, kakor bi se hotela smrtna noč povezniti preko plašnega dneva. In nikjer človeškega glasu, le hru-menje brezkončnega vodovja, le meketanje, mukanje in rezgetanje živine.

«Moj Bog! Moj Bog!» so šepetale ženske, kakor bi se ne upale glasno govoriti.

In onemele so, ko so takoj nato začule strašen tresk. Obupana živina je utrla hlevna vrata, in zdaj so jo odnašali rumeni valovi vodovja v divjem metežu. Ovce so plavale kakor suho listje, ki ga raznaša veter. Krave, voli in konji so se branili, so izkušali korakati, toda pod nogami jim je zmanjkalo tal. Naš veliki šimel nikakor ni maral utoniti, vzpenjal se je, iztezal vrat in prhal jezno; toda struja ga je potegnila

vase in videli smo, kako se je udal in se dal nesti dalje.

Mi pa smo tedaj začeli kričati, nehoti smo morali kričati. Iztezali smo svoje roke za vsemi temi ljubljenimi živalmi, ki smo jih izgubili, javkali smo, da nismo slišali drug drugega, in naše jokanje in ihtenje, do zdaj zadrževano, je izbruhnilo.

Dà, propadli smo, žetev je izgubljena, živina je potonila, vse naše imetje je bilo v par urah izgubljeno. Bog nam ni bil pravičen, ker nič zlega nismo storili in vendar nam je vzel vse, kar nam je bil dal.

Jaz sem dvignil skrčeno pest proti nebu. Govoril sem o najinem izprehodu popoldne, o naših travnikih, naših žitnih poljih, o naših vinogradih, ki sva jih gledala tako krasno cvetoče. Torej je bilo vse skupaj laž? Sreča se nam je lagala? Samo solnce je lagalo, ko je nocoj tako mirno in vedro zahajalo?

Vodovje pa je naraščalo dalje. Peter, ki je opazoval, mi je zaklical:

«Lojz, na varno treba oditi. Glej, voda sega že do oken!»

Njegove besede so nas iztrgale obupu. Zopet sem se zavedel, zmaljal rami in dejal:

«Za denar mi ne gre. Dokler smo še vsi živi, nam ni treba žalovati. Začnemo pač delati znova.»

«Dà, dà, prav govoriš, oče,» je odgovoril Jakob nervozno. «Nič se nam ni treba bati: zidovje je trdno. Toda pod streho moramo.»

Zares, drugega nam ni preostajalo. Voda je stopala od stopnice do stopnice kvišku ter je vdiralna že skozi duri. Odšli smo torej na podstrešje in se držali za roke. Občutek nevarnosti nas je združeval še tesneje.

Janez pa je bil nekam izginil. Klic sem ga, in vrnil se je s prepadlim obrazom iz stranske sobe. V tistem hipu sem opazil, da ni naših dveh deklet. Hotel sem ju torej počakati, da se vrneti, Janez pa me je pogledal čudno in dejal:

«Mrtvi sta. Šupa za vozove se je pod njuno sobo porušila.»

Revi sta bržčas hoteli rešiti svoje prihranke, ki sta jih imeli v kovčgih. Napol glasno mi je pravil, da sta

uporabljali lestvo kot most, da sta dospeli v stransko poslopje. A zalotilo ju je. Prepovedal sem mu, povedati drugim o tem. Mrzla zona mi je polivala hrbet: smrt je šinila mimo naše hiše.

Ko smo odšli v podstrešje, nismo mislili niti na to, da bi svetiljki ugasnili. Kvarte so obležale raztresene po mizi, in voda v sobi je stala že čevljev visoko.

Še nekaj ur in — morali smo na streho.

Streha je bila k sreči široka in ne preveč zaostrena. Prišli smo nanjo skozi lino, nad katero je bila ravna ploskev.

Ženske so posedle po tej ploskvi, moški pa so se plazili preko strehe do velikih dimnikov, ki so se dvigali na obeh koncih.

Jaz sem obstal tik line in ostro gledal na vse štiri strani.

«Saj mora priti pomoč,» sem dejal pogumno. «Iz Sv. Tina pridejo s čolni. Tod mimo morajo... Glejte, tamle spodaj — ali ni luč na vodi?»

Toda nihče ni odgovoril. Peter si je, ne da bi se zavedal, kaj počne,

Semič. Par dni je bilo pri nas lepo vreme, prošli teden v sredo dopoldne pa so se začeli zbirati črni oblaki od vseh strani. Mislili smo, da bo nevihta, pa smo videli, da se zbirajo belokranjski duhovni gospodje na konferenco. V Semiču radi pridejo, ker je to ena najbolj mastnih in mokrih far. Kaplani imajo več vina kot velik belokranjski vinogradnik, pa se še pritožujejo nad pičlo plačo. Popoldne pa so odhajali gospodje rdečih lic in «skrivnostnosladkoginjani» iz Komende. Radovedni smo, kdaj bo država dala kmetom to nazaj, kar je nemški viteški red belokranjskim pradedom s silo vzel?

Krka. To je še precej prijazen kraj «dolenjske plati». Zato si ga malo bolj natančno ogledimo, hočem reči, pogledimo enkrat njegovo notranjost. Pri nas se dá še dokaj dobro živeti, ko bi bilo le malo manj nevoščljivosti, pijančevanja in ponočnih krokarjev, zlasti takih starejših krokarjev, ki imajo svoja gnezda doma, pa si iščejo ponoči zabave in hladil drugod. Pripomniti je, da so to oni možje, ki se štejejo za glavo višji od drugih Krčanov. Krški fantje, saj vendar vas je precej lepo število, kaj nimate toliko poguma, da bi svojih deklet ne puščali tem nenasitnejšem. Sv. Kozmo in Damijana počaste pri nas ob priliki romarskih shodov na lep in pobožen način. Ti shodi se vrše vsako leto prve tri nedelje po Velikem Šmarnu. Na ta božja pota pride precej romarjev, in sicer prvo nedeljo nemški Kočevarji, drugo Gorenjci in tretjo večinoma Dolenjci. Kočevarjev se ne veselimo preveč, pač pa Gorenjcev in Dolenjcev, oziroma gorenjskih in dolenjskih deklet, katerih pride največ. Seveda so mnogi trški fantje po navadi nekoliko preveč prijazni do njih. Kmalu zatem pride žegnanje farnih patronov, tako imenovana «Kozmijanova nedelja». Kakor običajno povsod ob takih prilikah obiskovalci gostiln malo globlje pogledajo v kozarec, tako tudi krška gospoda v tem ni med zadnjimi. Letos se je še posebno fletno zabavala v gostilnah na večer žegnanja. S prva so bile besede sladke, ljubezne, pozneje nekoliko bolj resne in glasnejše, proti koncu pa so se začeli celo objemati, in sicer tako močno, da se še danes nekaterim pozna — seveda so imeli tudi zdravniki, sodniki in advokati korist od tega. V občini imamo tudi nekaj revežev, in sicer takih, ki radi srkajo sladko kapljico, in pa tudi

take, ki niso v glavi čisto «ta pravi». Eden izmed prvo omenjenih je naš kovač, med drugimi pa se nahaja n. pr. neki velik, širok in rdeč občinski možak. Tega občinskega veljaka imajo krški veseljački za «norca briti» in prav po domače ga vodijo za nos. Čudim se le, da se možakar ne spozna in spametuje. Da bi se pa v blagor občine kaj storilo, za to se ne zmeni nihče. Ako se pelješ z nekoliko težjim vozom čez krški most, moraš riskirati življenje svoje in svojih živali. Skrajni čas je že, da bi se mostu usmili. Upam, da bo Bog dal letos veliko snega in bo most spomladi s snegom vred izginil proti Hrvaški. H koncu pa še nekoliko o higijeni. Če greš po cesti skozi Krko na Videm, si moraš tiščati nos, ko greš mimo kaplanije, oziroma njenega stranišča. Ravno tako te omamijo prijetno dišči vonji, če greš mimo gnojišča za Magovčevim hlevom; tudi ta sega precej gori čez kraj ceste. Ze iz zdravstvenih ozirov bi bilo potreb-

no, to odstraniti in pa zato, da ne bo izgledalo kot v Norotanu, kjer je narobe svet . . . Opazovalec.

Planina pri Rakeku. Dne 8. oktobra t. l. se je ustanovil po dolgem času pri nas pododsek Sokola. To pa seveda planinskim «ministrom» ni bilo po volji. Z vsem aparatom so šli proti Sokolu. Naredili so hitro misijon in generalno ofenzivo, pri kateri so poveljevali trije vojvode z vsemi legijami Marijinih devic. Končno so pa morali le zabeležiti neuspeh. Vsa sila se je ob Sokolu razbila. Kmalu bo štel Sokol 100 članov. Pretekli teden je priobčil «Slovenec», da je Sokol v Planini kot enodnevna muha, zjutraj rojena, a zvečer mrtva. Ne, boga mi, gospod dopisnik, Vi mislite, da bomo doživeli tak fiasko kot Vaši Orli. Imeli ste orodje, imeli takrat denar, čemu pa niste vztrajali? Vi mislite, da so danes še isti časi, kot so bili pred 200 leti. Damo Vam pa zagotovilo, da je Planina sokolska in da nima prostora za Orla. Zdravo!

bi svinjski gnoj spravljal pri kidanju takoj na skupno gnojišče in tam nabirali skupaj z drugim gnojem. Na ta način bi pridelali bolj enakomeren gnoj. Tudi bi nam gnoj ne trpel nobene take škode, kakor jo trpi, če ga pustimo pri svinjaku v nemar ležati. Seveda je treba v tem slučaju, da se svinjski gnoj po celm površju gnojišča enakomerno razmeče in dobro potlači, da se bolj ugodno razkrajja in pretvarja v tečen gnoj.

Ne puščajmo tedaj svinjskega gnoja nemarno okrog svinjaka ležati, kakor to sedaj delamo. Spravljajmo ga raje na skupno gnojišče, da se tam s primernim ravnanjem bolj uspešno pretvarja v gnojno tvarino. S takim spravljanjem in ravnanjem nam naraste nekaj več dela, toda to delo je hvaležno, ker se poplača z bolj ugodnim uspehom. Neprimerne večja je korist, če spravljamo gnoj od svinjakov na skupno gnojišče, kakor če ga puščamo posebej ležati.

Bodimo tudi v tem oziru bolj skrbni in ne kvarimo svinjskega gnoja s tem, da ga pustimo okrog svinjakov nemarno ležati. Nabirajmo ga na skupnem gnojišču in dajmo z njim tako ravnati kakor je sploh treba s hlevskim gnojem. Dajmo ga poravnati in tlačiti! Na skupnem gnojišču bo svinjski gnoj veliko več vreden kakor je sedaj, ko ga puščamo v rahlih kupih okrog svinjaka ležati.

OPUŠČENE NJIVE.

Tu in tam se vidi kaka njiva, ki leži zapuščena. Prenehalo se je z njenim obdelovanjem. Namesto njivskih sadežev raste po njej plevel in razna malovredna zelišča. Izgleda, kakor bi jo hotel lastnik obrniti za košnjo ali za pašo. Toda ruša je slaba in ne obeta nič dobrega. Ruša je redka in plevelna, tako da se komaj izplača njena košnja.

Kaj je vzrok, da se zapuščajo in zanemarjajo take njive? — Pa bodi vzrok ta ali oni, tako ne smemo delati! Takih njiv bi ne smeli prepustiti kratkomalo same sebi, ker nam na ta način ne prinašajo nobenih pravih koristi. Ze celo pa ne, ako je bilo dotično zemljišče do sedaj slabo obdelano, premalo gnojeno in sploh zanemarjeno. Če hočemo po naših krajih napraviti iz njive travniški prostor, potem je treba, da obsejemo njivo s primerno mešanico detelje in trave. Prej pa je gledati, da je njiva dosti vgnojena in plevela očiščena. Sama od sebe se pa na

Kmetijski glasnik

DVA VAŽNA POGOJA ZA REJO PLEMENIH SVINJ.

Za rejo plemenih svinj je treba raznih pogojev. Ta reja je stalna in traja čez leto in dan. Treba ji je zaradi tega sploh več krmne kakor pri kakem drugem načinu praščereje. Treba ji je tudi mleka pri hiši, ker ga potrebujemo za rejo in odstavljanje praseta. Treba ji je pa tudi še dveh drugih pogojev, ki sta posebno važna v tem slučaju. Treba je prvič zadostne pašne prilike za plemeno svinjo. Taka reja se ne more in ne sme omejevati le na rejo v svinjaku. Plemena svinja mora ven, se mora prosto gibati in zadostno pregibati. Le taka reja bo uspešna. Zato tudi vidimo, da imajo po takih krajih, kjer se pečajo z rejo plemenih svinj, povsod pašne prostore okrog doma ali pa na posebnih pašnikih. Zadostno gibanje je potrebno vsem plemenskim živalim. V takih razmerah se živali vse lepše razvijajo, so bolj zdrave, bolj rodovitne, za plemo sploh bolj sposobne in vztrajnejše, bolj mlečne in za praseta skrbnejše.

Če manjka pašne prilike in smo prisiljeni rediti plemene svinje v svinjakih, potem je vsa reja že v naprej otežkočena in manj uspešna. V takih razmerah je skrbeti za to, da se svinja vsaj na dvorišču zadostno izprehodi, kamor jo je vsak dan spuščati. V takih razmerah naj se skušajo pa

tudi vse druge prilike porabiti, da pride svinja do kake pašne, n. pr. po jesenskem deteljišču itd.

Drug važen pogoj je pa reja potrebnih mrjascev. Če manjka mrjascev, potem je uspešna reja plemenih svinj sploh nemogoča. Za rejo mrjascev se morajo brigati vsi prizadeti svinjerejci. Če je v kakem kraju reja plemenih svinj sploh razširjena, potem je navadno tudi za rejo mrjascev kolikor toliko skrbjeno, vsaj v toliko, da jih preveč ne manjka. Drugače je pa tam, kjer je reja plemenih svinj malo razvita. Tam je pa treba rejo potrebnih mrjascev šele vpeljati, da bo ustrezno potreban svinjerejcev. Ti se morajo v tem slučaju sami pobrigati in zavzeti, da se izpolni tudi ta pogoj za rejo plemenih svinj. Brez mrjascev se ne more taka reja ne vpeljati, ne nadaljevati.

SKUPNO GNOJIŠČE.

Pri nas je še močno razširjena ta navada, da se pušča svinjski gnoj pri svinjaku, hlevski gnoj se pa spravlja na gnojišče. Svinjski gnoj nam leži pri svinjaku v rahlih kupih, kjer se toliko časa zanj ne zve-nimo, dokler ga ne zvozimo na njive. Nič za to, če ga dež izpira ali pa solnce prepeka.

S takim spravljanjem in s takim ravnanjem ne moremo imeti dobrega uspeha. Veliko več bi dosegli, ako

prizgal pipo ter je pušil tako divje, da je odgriznil ustnik. Jakob in Janez sta zrla mračno v daljavo, dočim je stopal Gašper s stisnjenimi pestmi po strehi tja in sem, kakor bi iskal izhoda. In ob naših nogah so čepele ženske tesno druga ob drugi. Niti besede niso govorile ter si zakrivale obraze, da bi ničesar ne videle.

A hipoma je Roza dvignila glavo, se ozrla in vprašala:

«Kje pa sta dekli? Zakaj ne prideta gor?»

Nisem jej odgovoril, in zdaj mi je srepo pogledala v oči ter vprašala naravnost:

«Kje sta?»

Lagati nisem mogel in se obrnil v stran. In čutil sem, kako so se zdaj tudi naše ljubljene ženske zgrozile pod mrzlim dihom smrti, ki je poprej švignila mimo mene.

Razumele so. Micika se je dvignila in vzdihnila. potem pa se je jokaje sesedla. Anica je držala svoja dva otroka v naročju in ju zavijala v svoja krila, kakor bi ju branila. Veronika si je tiščala obe roki na

obraz ter se ni ganila. Celo teta Agata je postala mrtvaško blede ter se je križala in molila Oče naš in Češčeno Marijo brez prestanka.

Vzlic vsemu je bil velikanski, mogočen prizor, ki se je ponujal našim očem. Znočilo se je. Jasna poletna noč brez meseca. Nebo je bilo posuto z zvezdami ter svetlo in modro. Obzorje je ostalo tako vedro, da bi bil človek lahko mislil, da se je šele pravkar dobro zmračilo. In pod tem prijaznim nebesom se je razgrinjalo neskončno vodovje s svojimi svetlikajočimi se valovi. Nikjer več ni bilo mogoče opaziti kopnega — preplavljena je bila vsa planjava.

Bili so trenutki, ko sem nevarnost popolnoma pozabil. Spomnil sem se nekega večera na obali marzejski, ko sem gledal prvič morje in stal ondi v nemem občudovanju.

«Narašča, narašča,» je dejal moj brat Peter vedno znova. Pipa mu je bila že davno ugasnila, toda držal je cev še vedno med zobmi ter jo drobil.

Voda je bila zdaj le še meter od strehe oddaljena. Toda tekla ni več

tako mirno in enakomerno; že so se videle tu pa tam struje. Ako se dvigne voda še višje, nas streha, ki se je vzpenjala nad vso ostalo vas, ne more braniti več.

Res ni minila niti ura, ko je postala nevarnost grozeča; rumeno vodovje se je valilo vedno divjeje proti hiši in je nosilo s seboj vse možne ruševine, bruna, sode, snope krme. Čuli smo, kako se z grmečim hrupom zaletava v zidove. Drevesa so padala, hiše so se sesedale, kakor rahli kupi peska ob cesti.

Jakob ni mogel ihtenja žensk prenašati več in je dejal vedno vnovič: «Tu ne moremo ostati. Treba vendar kaj ukreniti... Prosim te, oče, poizkusimo!»

Brez misli sem jecljal: «Dà, dà, le poizkusimo!»

Toda vedeli nismo, kaj naj poizkusimo. Gašper je hotel vzeti Veroniko na hrbet in plavati. Peter je govoril o plavu. Misel je bila nespametna. Potem je rekel Janez:

«Ako bi mogli priti vsaj do cerkve!»

Cerkev s svojim majhnim, četverkotnim stolpom je štrlela še vedno iznad vode. Sedem hiš je ležalo med našo hišo in cerkvijo. Morda je bilo res mogoče, preko streh dospeti na župnišče. Odondod bi bilo lahko priti v cerkev. Zdelo se nam je, da se jih je že mnogo rešilo tja, kajti sosednje strehe so bile prazne, in slišali smo glasove, ki so morali prihajati s stolpa.

Toda poizkus je bil strašno smel.

«Nemogoče,» je dejal Peter. «Robnikova hiša je previsoka. Morali bi imeti lestve.

«Jaz pa vendar poizkusim,» je dejal Janez. «Če ne gre, se vrnem. Ako pa se posreči, vzamemo ženske na hrbe.»

Dovolil sem mu. Saj je govoril prav. Treba je bilo poizkusiti tudi nemogoče. Posrečilo se mu je, s pomočjo železne kljuge, ki je oklepala dimnik, povzpeli se na sosednjo hišo. Tedaj se je ozrla njegova žena Ana in je videla, da ga ni več med nami.

«Kje je Janez? Ne sme odtod! Skupaj ostanimo in skupaj umrimo!»

opuščenih njivah ne napravi dobra travniška ruša, vsaj v naših in takih razmerah ne.

Kaj drugega je v planinskih krajih s travorodnim podnebjem in travorodno zemljo, kjer se poklada živini samo seno in detelja in kjer se vsled tega že z gnojenjem zanese potrebne pogoje v zemljo. Tam se zemlja tako rekoč sama od sebe zaraste s potrebno travo in deteljo.

Pri nas pa napravljajo na ta način opuščene in zanemarjene njive silno slabo sliko o gospodarstvu dotičnega posestnika. Izgledajo kakor zanemarjene strehe pri gospodarskih poslopih, ki jih ne smemo nikjer trpeti. Ne zanemarjamo tedaj njiv na ta način in ne puščajmo jih, da nam omagajo in rodijo navsezadnje sam plevel in osat. Takih praznih, plevelnih njiv ni trpeti, ker je škoda za prostor, škoda za izgubljeno zemljo in tudi sramota za gospodarja. Kdor ne more svoje zemlje sam obdelati, naj jo odda v zakup ali naj jo drugače obrne. Izpreminjati pa ne smemo rodovitnih njiv v nerodovitne pušče!

VEČ ZIMSKE PRAHE!

Po naših krajih imamo veliko težke zemlje, ki je potrebna rahljanja, da jo podpremo v rodovitosti. Tako zemljo je treba pridno obdelovati in dobro gnojiti, da postane bolj rodovita.

Posebno važno je tudi, da tako zemljo jeseni obdelujemo in da jo pustimo čez zimo v sirovih brazdah. Zimski mrz je v tem slučaju najbolj drobi in rahlja. Vsled ponovnega zmrzovanja nam taka zemlja tako prezebe, da je na spomlad čisto prhka in da jo je veselje obdelovati.

Če bo še kaj ugodnega vremena in časa, lotimo se praznih njiv in dajmo jih preorati. Na vsak način kaže še pred zimo pripraviti zemljo za zgodnjo setev ovs, pa tudi za druge rastline. Preorana zemlja naj leži v sirovih brazdah čez zimo.

Taka zimska praha nima samo te prednosti, da se težka zemlja rahlja in da si prihranimo spomladi nekaj dela, ampak tudi to, da se s praho čistijo njive od plevela in raznih živalskih škodljivcev. Veliko vredno je tudi to, da se z jesensko praho pridržuje v zemlji dlje časa zimska vlaga, ki je največjega pomena za vspevanje žitnih in drugih rastlin. Saj je znan pregovor, ki pravi «jesenska brazda da — na spomlad pol groja» in ki potrjuje staro izkušnjo, da so jeseni preorane njive bolj ro-

dovitne kakor njive, ki se preoravajo za setev spomladi, ko je čas sejati.

Po naših njivah se vidi še vse premalo zimske prahe. Večkrat nam hodi drugo nujno delo na pot ali nam pa vreme nagaja. Če je pa prilika ugodna, potem je pa prav in potrebno, da prazne njive preoravamo in da jih ne puščamo v celini.

SLUČAJNA REJA BIKOV.

Pretečeno zimo se je zgodilo, da je manjkalo bikov, ker so jih bikorejci prodali zaradi pomanjkanja krme. Raje kakor da bi bil prodal kako drugo živinč iz hleva, je raje prodal bika. In tako so šli številni dobri plemenjaki v mesnico — na občutno škodo prizadete kravjereje in sploh naše živinoreje.

Letos se utegne ravno to zgoditi, kajti letos se nahajamo s krmo v taki stiski kakor lani. Marsikateri bik bo moral zopet iz hleva, brez ozira na interese živinorejcev dotičnega kraja in brez vprašanja in vednosti prizadetih živinorejcev. In vse le zaradi pomanjkanja krme pri dotičnem bikorejcu!

Taka reja je slučajna in za naše neurejene bikorejske razmere značilna. Naša bikoreja je prepuščena vsepreveč dobri volji posameznih živinorejcev. Danes imamo še bika v občini, jutri pa ga že manjka in ne da bi se bilo poskrbelo za drugega plemenjaka! Kravjereji naj se ga iščejo, koder ga hočejo. Ob tako neurejeni in negotovi bikoreji, ne more biti pravega napredka niti pravega uspeha pri živinoreji, ampak le škoda, in sicer velika škoda.

Čudno, da so naši živinorejci takim vprašanjem nasproti tako ravnodušni!

Če manjka bikorejcu krme in je nevarnost, da bi bika zaradi tega prodal, potem je naloga vseh prizadetih živinorejcev, da se bikorejcu zagotovi potrebna množina krme, če je dotični bikorejec sam ne more dobiti. Če ni drugače mogoče, mora občina pomagati, da se dobi toliko krme, kolikor je potreba za rejo potrebnih bikov. Bikorejec se mora pa zavezati, da obdrži bika toliko časa, dokler je sposoben in dober za plemenitev in dokler ugaja živinorejcem dotičnega kraja.

Skrbimo torej, da se ne bodo dobri plemenjaki prodajali samovoljno in le zaradi tega, ker manjka bikorejcu potrebna krma. Taka poljubna reja in oddaja bikov mora prenehati! Vsi prizadeti živinorejci se moramo zato pogajati, da se reja bikov ne zatira zaradi pomanjkanja krme.

Gospodarstvo

BELOKRANJSKA POLITIKA IN GOSPODARSTVO.

O Beli Krajini se piše marsikaj in marsikje. Če pride tujec iz gornjih krajev v Belo Krajino, najde tukaj povsem nov svet, poln zanimivosti, pa tudi revščine in zanemarjenosti. Belokranjsko gospodarstvo je slabo, ker je slaba podlaga. Vse krivde pa ni zvrčati na vlado, ampak odpade tudi del na nas same. Če pomislimo, da je bila Bela Krajina še pred par leti na meji druge države, da se tako izrazimo, nam bo jasno marsikaj. Onstran Kolpe so bile cene vedno druge in to so vedeli predvsem razni mešetarji, katerih pri nas ne manjka. In tako se je pregonilo ravno skozi Belo Krajino toliko živine kot nikjer drugod. Mnogo ljudi se je na ta način naučilo pohajkovanja ter zanemarjalo doma svoje domače delo. Vsled tega so rasle tudi cene, ker so kupci in prodajalci morali preživljati cele jate mešetarjev. Poglejte samo ob petkih v Karlovac! Koliko je tam ljudi, ki prihajajo samo iz navade tja in vendar trošijo.

Belokranjski promet je težil že od starih časov na Karlovac, kjer kar mrgoli raznih Abrahamov in Izakov, ki so do skrajnosti izkoriščali in še izkoriščajo narod. Z otvoritvijo nove železnice se ni dosti izpremenilo. Starih ljudskih navad se ni mogoče tako brzo ostresti in zato bo trajalo še precej časa, preden se bo karlovačka trgovina postavila na pošteno podlago. Tej nesreči bi se dalo odpomoči na ta način, če bi začelo Novo mesto konkurirati s Karlovcem. Do tega pa najbrž ne bo prišlo tako hitro.

Kako je z našim gospodarstvom v podrobnostih, o tem hočemo v nadaljnjih številkih našega lista obravnavati. Za danes naj govorimo o pašnikih.

Pašniki so že od nekdaj važna gospodarska zadeva. Bela Krajina ne bi mogla rediti živine brez pašnikov, ker pridela veliko premalo krme. Pašniki pa pešajo, ker niso oskrbovani. Tu vlada popolnoma krivo mnenje, da ni treba pašnikov oskrbovati. Pašnike je treba predvsem očistiti škodljivega mahu, nepotrebne grmovja in tudi gnojiti. Mnogo gnoja pušča živina na paši. Ta gnoj naj bi pastirji razgrebli in podkopavali. Na ta način bo paša obilnejša in boljša. Tu je treba podpore od strani nas samih. Za občinske pašnike bi se morale brigati

v prvi vrsti občine. Zahtevati od države, naj bi podpirala vsak občinski pašnik, ne gre, ker bi se morali davki zopet zvišati. Če smo delali tlako nemškimi graščakom, zakaj ne bi opravili nekaj skupnega dela v svojo korist! Ne smemo pa čakati, da nam bodo pašniki popolnoma onemogli. Takrat bo prepozno delo in treba bo več let, preden bo stvar zopet v redu. Če bo imela Bela Krajina izboljšane pašnike, bo lahko redila mnogo več drobnice, zlasti pa ovac, ki bi donašale z volno in mesom mnogo dobička. Naša domača industrija klobukov na Gorenskem, dalje suknarne in tudi drugi obrati rabijo precej volne.

ZA DRUŠTVO «VRTNARSKA ŠOLA» V KRANJU

vljudno vabim vse posestnike in najemnike vrtov, enako tudi vse ljubitelje prelepe vrtnarske stroke, k sodelovanju in podpiranju skupnih smotrov, ki naj doprinesejo h gospodarsko-strokovni povzdigi naše domovine.

Naša organizacija se nahaja v najlepšem razvoju. Vsakdo je povabljen, da pomaga k še hitrejši pomnožitvi potrebnih moči — da nam bo naše podjetje toliko prej moglo služiti v naš lastni blagor s tem, da se splošno skrbi za razvoj vrtnarstva ter prav posebno dela na to, da se bo tudi v mladini budilo veselje do tega najbolj idealnega ročnega dela.

Društvo «Vrtnarska šola» v Kranju ustanavlja v vseh posameznih krajih, koder seže naš delokrog, vzorne vrtove, iz katerih se bodo razdeljevala: semena, sadike, podtaknjenci, drevesca in drugo. V teh društvenih vrtovih se bo mladina učila koristnega dela; obenem bodo te društvene postaje tako urejene, da bodo služile kot zatočišče primernemu številu invalidov.

Kako velikega pomena je primer-na organizacija za vse posestnike in najemnike vrtov, se vidi že iz tega, ker bo društvo vzdrževalo posebne strokovnjake in izurjene vrtnarske delavce, ki bodo dajali strokovne nasvete in bodo sploh na razpolago za vzorno oskrbovanje vrtov.

Umetno vrtnarstvo je najprimernejše razvedrilo za invalide. Obenem pa je vzorno urejeno vrtnarstvo že iz svojega lastnega obrata zmožno vzdrževati marsikaterega siromaka, kar bo gotovo v odpomoč bremenu, ki so nam je naložile razmere preteklih let.

Izvedba naših lepih načrtov nam prinese vsem skupno v gospodarsko-

Ko pa ga je zagledala na sosednji hiši, je planila po strehi in dejala: «Janez, počakaj me! S tabo grem, s tako umrem...»

Otrok ni izpustila. In ni odnehala. Janez jo je rotil, naj ostane, ter jej je zagotavljal, da se vrne in da bo mo potem rešeni vsi skupaj. Ona pa je majala glavo in odgovorila z blodnim pogledom:

«S tabo grem. Zakaj bi ne šla s tabo?»

Moral jej je vzeti otroka in jej pomagati plezati. Potem smo jo videli, kako je šla bosa po sosednji strehi čisto počasi. Jokajoča otroka je vzela zopet v naročje, on pa se je obračal ob vsakem svojem koraku in jo je podpiral.

«Spravi jih na varno in se urno vrni!» sem zaklical.

Videl sem, kako je zamahnil z roko, toda hrumenje vodovja je vdušilo glasove. Potem jih nismo mogli videti več; splezali so bili na naslednjo, nekaj nižjo hišo.

Nekako čez pet minut so se pojavili že na tretji hiši. Streha je mo-

rala biti zelo strma, kajti plazila sta se po kolenih dalje. Strašna groza se me je lotila, del sem obe dlani pred usta in zakričal kolikor sem mogel:

«Pojdite nazaj! Pojdite nazaj!»

Peter, Jakob in Gašper, vsi so jima vpili, naj se vrnejo. Ko sta slišala naše glasove, sta za trenutek obstala. Nato pa sta plezala dalje. Dospela sta zdaj do cestnega ovinka, do hiše Robnikove, visokega poslopja, ki je ostala presejala vsaj za tri metre.

Tedaj sta se nekaj hipov obotavljala. Janez je spretno kakor maček splezal na visok dimnik. Ana je nekam čakala in je obstala sredi strehe. Razločno smo jo videli, kako pritiska otroka na svoje prsi. Kakor dolga črna prikazen se je odločala od neba v ozadju.

In zdaj se je začela zgrinjati preko nas strahovita usoda.

Robnikova hiša je bila prvotno namenjena za obrt in zato prav lahko zidana. Razen tega je bilo njeno pročelje izpostavljeno v vsej širini

navaljevanju vodovja. Zdelo se mi je, da vidim, kako se ob vsakem sunku stresa, in s smrtnim strahom v srcu sem opazoval vsako Janezovo kretnjo, ko je stopal po strehi.

Naenkrat smo zaslišali votlo hrumenje. Medtem je priplaval mesec na nebo ter je s svojo jasno rumenkasto lučjo razsvetlil ogromno vodno planjavo, tako da nam ni ušla niti najmanjša posameznost katastrofe. Robnikova hiša se je zrušila.

Ko smo videli, da je Janez izginil, smo od strahu zarjaveli. Valovje je pljusnilo preko razvaljene strehe. Potem se je gladina zopet umirila nad črnim prepadom, v katerem je izginila hiša. Le razdrobljene lesene opore so štrlele kakor ogrodje iz vode. In med temi stebri, se mi je zdelo, da vidim gibati živo bitje, ki se z nadčloveško silo brani elementov.

«Živi!» sem zakričal. «Hvala Bogu, še živi!»

Od razburjenja smo se morali smejeti. Iz veselja smo ploskali, kakor bi bili sami rešeni.

«Že leze spet navzgor,» je dejal Peter.

«Dà, res,» je menil Gašper, «vidite, zdaj izkuša objeti bruno na levi strani.»

Toda hitro smo se nehali smejeti. Nobene besede nismo več črhnili, ker strah nas je davil. Zdaj smo šele videli, v kako strahovitem položaju je Janez. Ko se je hiša porušila, sta se uščinili njegovi nogi med dva stropnika, in zdaj je visel ondi ter se ni mogel osvoboditi, z glavo navzdol, nekaj centimetrov nad vodo ter se je boril z grozno smrtjo.

Ana je stala še vedno s svojima otrokoma na strehi sosednje hiše. Kakor od mrzlice jej je drgetalo telo. Niti premaknila ni svojih oči od nesrečnega, ki se je le nekaj metrov od nje oddaljen boril s smrtjo. Obenem pa je neprestano, grozno tulila, da se je slišalo kakor tuljenje psa ali blaznika.

«Tako ne smemo dopustiti, da umre,» je rekel Jakob ves prepadel. «Na pomoč mu moramo.»

trgovskem in dobrotelnem oziru prav gotovo koristi. In ker po mnogoletnem delu računam na zaupanje vseh tistih, ki ne stavijo nemogočih zahtev, upam, da se priglasijo še večje število sotrudnikov, članov in podpornikov. Goik.

= Vrednost našega denarja. Dne 20. t. m. se je dobilo na zagrebški borzi: 100 avstrijskih kron za okoli 8 do 9 par, 100 madžarskih kron za okoli 2½ dinarja, 100 laških lir za 279 do 283 dinarjev, 1 dolar za 60 do 61 dinarjev, 100 češkoslovaških kron za 195½ do 198½ dinarja, 100 nemških mark za 90 par do 1 dinar 10 par, 100 francoskih frankov za 420 do 425 dinarjev.

= Naš državni proračun za leto 1923./24. Zakonski načrt proračuna za leto 1923./24., ki ga je predložil finančni minister narodni skupščini, predvideva 8 milijard 934 milijonov 611 tisoč 209 dinarjev 50 par izdatkov in 8 milijard 936 milijonov 426 tisoč 819 dinarjev 50 par dohodkov. Dobro znamenje je, da so dohodki večji nego izdatki.

= Žitne cene. V Zagrebu se je ponujala v ponedeljek z vojvodinskih postaj pšenica po 1600 do 1630 K, koruza, rumena, stara po 1380 do 1420 kron, nova kuruza po 1110 do 1150 K, rž po 1400 do 1500 K, ječmen za pivovarne po 1500 K, ječmen za krmo po 1400 do 1450 K, oves po 1050 do 1150 K, fižol po 1400 do 1500 K, moka št. 0 po 2350 do 2400 K, št. 2 po 2250 do 2300 K, št. 4 po 2150 do 2200 K, otrobi po 750 do 850 K za 100 kg. Cene so zelo narastle, pa bodo gotovo kmalu zopet padle.

= Cene krmil na zadnjem zagrebškem sejmu so bile: seno po 700 do 900 K, detelja po 900 do 1000 K in slama po 450 do 500 K za 100 kg. Cene krmil so nekoliko padle.

= Cene konj. Lahki konji so se tržili na zadnjem sejmu v Zagrebu po 8000 do 12.000 K komad.

= Na mariborskem svinjskem sejmu 17. t. m. je bilo 214 prašičev. Cene nastopne: mladi prašiči, 5 do 6 tednov stari, 550 do 700 K, od 7 do 9 tednov stari 750 do 900 K, 3 do 4 mesece stari 1400 do 1800 K, 4 do 6 mesecev stari 2600 do 2800 K, 8 do 10 mesecev stari 3600 do 4800 K, eno leto stari 6000 do 6500 K.

= Zagrebški tedenski sejem dne 15. t. m. je bil bolj slabo obiskan. Cene za kilogram žive teže: voli, prvovrstni, 30 do 36 K (32 do 36 K), drugovrstni 24 do 28 K (28 do 30 K), tretjovrstni 16 do 20 K (20 do 24 K), krave, prvovrstne, 30 do 34 K (28 do 30 K), drugovrstne 20 do 23 K (22 do 24 K), tretjovrstne 16 do 20 K (16 do 18 K), mlada živina 28 do 32 K (30 do 34 K), telefa, prvovrstna, 40 do 46 K (54 do 58 K), drugovrstna 34 do 38 K (50 do 52 K), svinje, prvovrstne, 62 do 66 K (66 do 70 K), dru-

govrstne 53 do 58 K (55 do 60 K). Številke v oklepajih pomenijo cene prejšnjega sejma. Kakor se vidi, so cene padle.

= Cene hmelju v Češkoslovaški rastejo. Povpraševanje po hmelju v Žatecu (Češkoslovaška) in okolici je še vedno zelo živahno, vendar pa je na deželi le še malo zalog. Cene so narastle že na 700 do 900 češkoslovaških kron za 50 kg po kakovosti. V naši denarni vrednosti bi prišlo okoli 115 do 145 naših kron za en kilogram.

= Banaško vino prihaja v Slovenijo. Kakor čujemo, pride v kratkem velika množina banaškega vina v Slovenijo, ker se cene pri nas zelo visoko držijo. Banaško vino je namreč izredno poceni in se prodaja liter ponekod celo po 4 do 6 kron. V interesu naših vinogradnikov bi bilo, da popustijo v cenah, ker jim bo sicer ostalo vino v kletih in se bodo gostilničarji preskrbeli z vini od drugod.

= Za znižanje uvozne carine na vino v Češkoslovaški. Češki vinski trgovci zahtevajo od vlade, da zniža carino na uvoz tujih vin. Če bi se tej zahtevi ugodilo, bi bil en izgled več za uvoz naših vin v Češkoslovaško.

= Zborovanje jugoslovanskih industrijev se vrši 4. decembra v Beogradu. Osnovala se bo centralna organizacija vseh industrijev naše kraljevine.

= Poljedelska razstava v Beogradu se je otvorila 15. t. m. Razstavili so svoje pridelke večinoma kmetje iz vračarskega sreza.

Beleške

+ Klerikalnega bav-bava ni več. Odkar je oblastnim klerikalnim voditeljem odklenkalo, da ne morejo več po mili volji pasti svoje oholosti, hočejo svoji samopašnosti zadostiti s tem, da vseprek zabavljajo, obrekujejo in grozijo. Osobito zadnje čase, ko se radičevci pripravljajo na odhod v parlament, rastejo klerikalnim generalom rogovi, ker računajo, da bodo v njih našli zveste pomagače in hude rogovileže, ki bodo že pokazali preklicanim demokratom. V tej veseli nadi, da bodo po hrbtih radičevcev zopet zlezli na vladno krmilo, klerikalci že v naprej zamišljajo, kako se bodo «maščevali» za vse, kar jim je zadnja leta gladko izpodletelo. Klerikalni listi dnevno prinašajo obljube in grožnje. Posebno imajo na piki Sokolstvo in učiteljstvo. Tako ve n. pr. «Straža» povedati, da se nekateri učitelji in učiteljice hočejo proslaviti s tem, da «silijo» otroke k sokolstvu. Zaradi tega hudega «greha»

Ženske so si tiščale oči. Moški smo popadali na kolena, iztezali roke, jokali in jecjali molitve.

Ana je stala še vedno na strehi. Držala je oba otroka v naročju in njeno grozno tuljenje je prodiralo noč.

(Dalje prihodnjici.)

Kako je cerkveni ropar osleparil sodišče

(Po resničnem dogodku.)

V Avstriji se nahaja sloveča božja pot k Mariji. Pobožni romarji, ki prihajajo tjakaj častit Marijo, prinašajo vsakovrstna darila za odpuščenje grehov, za zdravje, za uredničenje kakšnih želj itd. Blizu cerkve se nahaja samostan, katerega last je omenjena Marijina cerkev. Menihi, ki bivajo v samostanu, živijo od darov romarjev in romaric zelo imenitno, kar spričujejo njihova okrogla lica.

Romarji pa ne prinašajo v dar samo sveč, kur, rac in podobnega, temveč tudi zlate veržice in druge

poziva «Straža» starše, naj ji javijo imena dotičnih učnih oseb, ter dostavlja: «Upamo, da bo prišla doba, ko se jih bo lahko za to delo primerno nagradilo...» O, ljuba «Straža» in častiti gospodje klerikalni generali, nikoli več ne bo naprednemu človeku v Jugoslaviji padel las z glave, ako deluje za narodno prosveto in pri tem noče upogniti kolena pred vašo veličino! Minuli so časi klerikalne mogočnosti. Odklenkal je veliki zvon in klerikalizem se plazi okoli le še kakor bav-bav, ki še sicer nekoliko rogovili po Sloveniji, po drugih krajih naše domovine pa še ne vedo ne zanj.

+ Komedijanti. Na drugem mestu poročamo, kako so se klerikalni poslanci ujeli pri slepomišenju glede izvozne carine na živino in prašiče. Poslanec Brodar je zaradi kmetjskih pristašev klerikalne stranke vložil na g. ministra Žerjava interpelacijo, da se mora carina odpraviti, istočasno pa je poslanec Gosar zaradi svojih krščanskih boljšečev vložil na istega ministra vprašanje, zakaj se carina ne poviša. Ko je javnost razkrila ta nečuten primer klerikalnega netopirstva, so se klerikalni poslanci sprva znašli sicer v zagati, pa so si hitro odpomogli takole: Oče Brodar je kot predsednik Kmetijske zveze prijel Gosarja malo za lase in mu v «Domoljubu» povedal, kako se mu čudno zdi, da dr. Gosar ne ve, da delajo draginjno mesarji, ne pa kmetje. Istočasno proti dr. Gosarju zavzela odločno stališče, potem pa zamera gori ali dol. Zopet nova komedija. Če bo šlo tako naprej, bodo klerikalni voditelji kmalu posekali Radića — namreč, kar se tiče farbanja in komedijantstva.

Novosti

* Cenjene naročnike in naročnice, ki niso še poravnali naročnine po položnici, ki so jo prejeli, prosimo, da to store sedaj. Malenkostni znesek, ki ga je vplačati, ne bo bolet nikogar, upravi lista pa bo ustrezno, ker se ji olajša delo.

* * *

* Kraljevska rodbina na sprehoju med preprostim ljudstvom. V nedeljo popoldne so se nahajali kralj, kraljica in princ Gjorgje na Košutnjaku, kjer so se dlje časa izprehajali med tamošnjim prebivalstvom, ki je kraljevsko rodbino iskreno pozdravljalo.

dragocenosti. Podoba Matere božje v glavnem oltarju je bila že vsa pokrita z zlatom in bleščecimi dragulji. Menihi so bili posebno ponosni na te darove, ki so predstavljali veliko premoženje.

Nekega dne — bilo je to za časa stare Avstrije — pa se je prikradel v cerkev vagabund ter pobral Matero božjo v velikem oltarju dragulje in zlatnino. Roparja so prijeli ravno tedaj, ko je s polno vrečo hotel zapustiti cerkev, ter so ga izročili orožnikom. Menihi so ta dogodek posebno izrabili za priporočanje svoje cerkve ter vedno naglašali, kakšna božja milost je doletela cerkev, ker so tatu v pravem času prijeli.

Od takrat je minilo nekaj tednov. V bližnjem trgu so si pobožne ženske šepetale na uho, da se bo vršila zanimiva sodna razprava proti cerkvenemu roparju, katerega se je po izredni milosti Matere božje posrečilo prijati, ko je ravno hotel stopiti iz cerkve. Že zgodaj zjutraj so stale pred sodno dvorano sodišča tercijal-

* Kraljevič Gjorgje. Po doseženi bratski spravi je kralj Aleksander odstopil kraljeviču Gjorgju lepo stanovanje na dvoru, kamor se je kraljevič že naselil. Odnosi med obema bratoma so zelo pristrčni. Kraljevič Gjorgje bo v kratkem povišan za polkovnika. Ker je bolehen, odide te dni v Švico, da se ozdravi. Pozneje pa namerava odpotovati v Ameriko, da obiše tamošnje naselbine Jugoslovancev. Ta vest je bila med našimi ameriškimi rojaki sprejeta zelo simpatično.

* Minister dr. Žerjav za sirote. Na otoku Korčuli se nahaja sirotišnica, v kateri je mnogo zapuščene dece iz vse Dalmacije. Sirotišnico vodijo usmiljene sestre. Ker so začela zavodu pohajati sredstva, so se obrnile usmiljene sestre na ministra dr. Žerjava, ki jim je res izposloval izdatnejšo podporo. Usmiljene sestre so poslale v znak hvaležnosti ministru dr. Žerjavu lepo zahvalno pismo.

* Dve slavnosti v Mariboru. Preteklo nedeljo sta se vršili v Mariboru dve slavnosti, ki sta odlične važnosti za slovensko kmetijstvo. Vinorejska in sadjarska šola je obhajala petdesetletnico svojega obstoja, istočasno pa se je otvorila kmetijska srednja šola. Ni treba posebej poudarjati pomena, ki ga ima Vinorejska šola za slovensko vinogradništvo in sadjarstvo. Tekom petdesetih let nam je vzgojila veliko število naprednih vinogradnikov in po njih zanesla med našo vinorejo moderne smeri. Slovenska vinoreja in sadjarstvo, ki uživata po svetu zelo dober glas, se imata za svoj napredek v največji meri zahvaliti temu strokovnemu zavodu, na katerega smo lahko ponosni in mu moramo želeti le najlepši nadaljnji razvoj! — Ustanovitev kmetijske srednje šole je za Maribor nova dragocena pridobitev. Šola bo vzgajala sinove vseh treh plemen v najnaprednejšem gospodarstvu, obenem pa bo sama po sebi pripomogla k utrditvi bratskih stikov med mlado jugoslovansko gospodarsko generacijo. Za letošnje leto je bilo sprejetih 27 učencev, med njimi znatno število Srbijancev. Šola bo vodil priznani strokovnjak, gosp. ravnatelj Žmave, poučevali pa bodo strokovni profesorji. Srednja kmetijska šola mora poleg Vinorejske šole postati hram našega vztrajnega gospodarskega napredka.

* Za doktorja filozofije je promoviral na ljubljanski univerzi v četrtlek g. Stane Rapè iz Olševka pri Kranju.

«Morda je mogoče splezati na stropnike in ga oprostiti», je dejal Peter.

Hoteli so pravkar plezati na sosledno hišo, ko se je druga hiša podrla. Pot je bila odrezana. Stali smo kakor okameneli. Nehote smo se zgrabili za roke in jih stiskali drug drugemu, da smo se jih malone polomili, obenem pa smo nepremično strmeli na strašni prizor.

Janez je izpočetka izkušal se braniti. S skoro nenaravno silo je upognil svoje telo v stran, da bi se dvignil nad vodo. Toda upor je bil prevelik. Še vedno se je boril, da bi ob brunu zlezal kvišku ter je tipal z rokama okoli sebe, kje bi se oprjel. Potem se je vdal v svojo usodo in je visel kakor mrtev navzdol. Dolgo je trajalo, preden ga je odrešila smrt. Voda je naraščala in začela močiti njegove lase. Potem je plusknil val preko njegovega čela. Naslednji val mu je zakril oči. Počasi smo videli izginiti njegovo glavo.

ske klepetulje in si pripovedovale strašne reči o cerkvenem roparju. Nekatero so ga opisovale, da izgleda kakor divjak, ki stoji v zvezi s samim peklenščkom.

Ko so se odprla vrata, so babnice kar planile v sodno dvorano, da bi čim prej vidile hudobčevega zaveznika. Seveda so se zelo razočarano spogledale, ko so videle čisto navadnega, kakih trideset let starega, siromasno oblečenega možaka. Obtoženec je bil čisto miren in prav nič boječ.

Pri razpravi so bile zaslišane pričče — sami patri in fratri, ki so vsi potrdili obtoženčev zločin. Toda obtoženec se ni dal kar tako, temveč je na sodnikovo vprašanje vstal in začel zmagoslavno govoriti:

„Gospodje, tri dni že nisem imel grizljaja v ustih, niti enega vinarja v žepu. Neki berač mi je pravil o velikih čudežih, ki se dogajajo v cerkvi sv. Marije, in zato sem se odločil, oditi tja, da poprosim Marijo za pomoč. Delal se je že mrak, ko sem vstopil v cerkev. Pokleknil sem pred

* Umrl je v Nišu g. dr. Milko Onezda, zdravnik tamošnje okrajne bolnice. Pokojnik je bil ljubljanski rojak, vedno navdušen narodni delavec in se je med vojno kot jugoslovanski dobrovoljec udeležil hudih bojev pri Dobrudži in na solunski fronti. Bodi mu lahka bratska zemlja!

* Obleke za železničarje. Po sklepu ministrskega sveta dobijo železničarji v najkrajšem času nove predpisane obleke. Obleka bo prvovrstna in jo prejmejo vsi železniški uslužbenci brezplačno. Obleke bo izdelala Železniška zadruga po meri.

* Smrtno ranjen opravljal službo. Na postaji Sv. Ivan pri Somboru je zadela tamošnjega službujočega železniškega uradnika Vladimirja Ilijevića težka nesreča. Ko je pridrvel ekspresni vlak, je Ilijević padel pod kolesa, ki so mu zdrobila obe nogi. Takoj je prihitel zdravnik, ki je ponesrečencu obvezal strašno poškodovani nogi, uradnik pa je prosil, naj ga nesejo v pisarno. Tu je še v težkih mukah oddal signale za odhod vlaka, izročil službene knjige in blagajno drugemu uradniku, nato pa je padel v nezavest in je le malo izgledov, da bi še okreval. S svojo junaško vestnostjo v izvrševanju službe pa je podal občudovanja vreden primer, ki je po vsej državi vzbudil sočutje in spoštovanje.

* Ponesrečen zrakoplovec. V Boki Kotorški se je smrtno ponesrečil najodličnejši letalec naše vojne mornarice, poročnik Glavko Prebanda. Spuščal se je z veliko brzino v nižine, pri tem se je zakrenilo njegovo letalo in je z višine 50 m kakor blisk strmoglavilo v morje. Prebanda je bil takoj mrtev, njegovega spremljevalca mornarja Mataje pa še niso potegnili iz morja. Ponesrečenca so prepeljali v rodno mesto Split, kjer so mu priredili nad vse veličasten pogreb z vojaškimi častmi.

* V znamenju italijanske «kulture». Poročali smo poleti, da je bil na Krnu poškodovan spomenik, ki so ga Italijani postavili v večno slavo svojih «zmag». Italijanski fašisti so vso krivdo zvalili na tamošnje slovenske prebivalce in iz maščevanja porušili v Kobaridu spomenik slovenskega skladatelja Volarića, požgali župnišče v Drežnici in izvršili še več drugih nasilstev nad tamošnjim slovenskim prebivalstvom. Italijani so končno aretirali sedem veččinoma nedoraslih slovenskih pastirkov ter jih odpeljali v zapore v Gorico, kjer so jih na vse načine

mučili. Medtem je posebna komisija ugotovila, da krnskega spomenika ni oskrnila človeška roka, temveč da ga je poškodovala strela, ki je treščila vanj. Ta ugotovitev pa ni nič pomagala, Italijani so hoteli zadostiti svoji blazni maščevalnosti, zato so nedolžne žrtve obdržali v zaporu in jih po krivem obsodili: šestnajstletna Smrekar in Sovdat sta bila obsojena na sedem in pol meseca ječe ter 250 lir globe, Mikluš pa na 15 mesecev ječe in 500 lir globe. Oproščeni pa so bili mladoletni Koren, Perdič, Ivančič in Bajt — «zaradi nezadostnih dokazov...» S to vnebovpijočo krivico je Italija udovoljila svoji nasilni pravici, ni pa s tem rešila svoje časti. Obsodba nedolžnih žrtev ostane večer madež na črni srajci laških razbojnikov.

* Fašistovska nasilja v Škedenju. Dne 14. t. m. sta priredila pevsko društvo «Velesila» in «Dramatični krožek» v Škedenju pri Trstu običajni Martinov večer. Ravno, ko je orkester otvoril prireditev, prideta v dvorano dva orožnika in zahtevata, naj se občinstvo takoj razide, ker da bodo fašisti zasedli dvorano. Pomagalo ni nikako posredovanje, udeleženci so se morali raziti. Nato so fašisti zaklenili dvorano ter vzeli ključke, katerih še doslej niso vrnil, češ, da se je vršila prireditev za nekega ljubljanskega pesnika. S tem so tržaški Slovenci izgubili zadnje gledališko dvorano. Kakor javljajo, se nahaja med škedenjskimi fašisti tudi mnogo bivših zavednih Slovencev. Tužna jim majka izdajalcem naroda!

* Miroljubni batinaš Stipa Radić. O hrvatskem velerepublikancu Radiću, ki si je od samega zabavljanja čez beograjske «batinaše» pridobil težke novce in obsežen trebušek, prinašajo hrvatski listi sledečo zanimivost: Nedavno je Stipa Radić vozil iz svojega vinograda pri Kutini vino. Med potjo pa je z voza izginila bariglja s 27 litri vina. Radić pa hajd na bližnjo orožniško postajo in privedel je dva orožnika s seboj. Ker nobeden voznikov ne ve povedati, kdo je barigljo ukradel, pravi Radić orožnikom: «Kar z batino jih prisilite, da priznajo tatvino!» Orožnika odgovorita, da je batinanje strogo prepovedano, narkar odvrne Radić: «Šaj ne bo tega nihče izvedel!» Nato sta orožnika resnično izsilila od nekega voznika Foringaša, da je priznal tatvino in vrnil barigljo.

* Še ena o Radiću. Stipa Radić ima v Moslavini veliko posestvo, ki

ga želi prodati. To pa zaradi tega, ker so njegovi mejaši, poučeni po Radiću samem, da smejo delati, kar hočejo, začeli ta nauk praktimirati na Radićevem posestvu. Pokradli so mu z vinogradov kole in trsje ter si hoteli lastiti nekaj Radićeve zemlje. Radiću torej ni preostalo drugega, kot da vloži proti svojim sosedom tožbo zaradi motenja posesti. Seljaki so bili res obsojeni in so morali plačati velikanske stroške, katere jim je povzročila edino demagogija «seljaškega prijatelja» — Radića.

* Za velikega župana mariborske oblasti bo imenovan, kakor poročajo, dr. Ploj.

* V spanju ga je dohitela smrt. Železniški čuvaj Ivan Kovač v Doroslem v Vojvodini je ponoči truden zadremal ob progi. Medtem je pridrvel vlak ter povozil spečega čuvaja, ki je bil takoj mrtev.

* Somomor duhovnika. V Rogatici so te dni našli duhovnika Jovana Ajvazovića mrtvega v njegovi sobi. Pognal si je kroglo v glavo. Kaj je duhovnika nagnalo k temu obupnemu činu, se doslej še ni dalo ugotoviti.

* Goljufiva «trgovka». Alojzija Zalokar iz Hrastnika bi se prav za prav morala pisati Mica Kovačeva; kajti povsod, kamorkoli je prišla, je jemala različne stvari na dobro vero, plačala pa ni nikoli nič. Prišla je v Ljubljano, obiskala več trgovin in se povsod napačno predstavljala kot Lojzka Pogeljšek ter je zatrjevala, da ima v Hrastniku trgovino in trafiko. Na ta način je več ljubljanskih trgovcev opeharila za 40 tisoč kron blaga, ki ga je zvitva Lojzka prodala neki branjevki za polovično ceno. Ko se je vrnila v Hrastnik, je tja že tudi dospelo povelje, naj jo orožniki dovedejo nazaj v Ljubljano. Lojzka pa je hotela orožniku na vlaku uiti, zato je blizu Zaloga skočila z drvečega vlaka. Čisto po izrednem naključju se je Lojzka le lahno poškodovala in je tekom par dni že ozdravela za zapor.

* Predrznost privandranca. Rudolf Zeinitzer, rodom z Dunaja, je bil uslužben kot kontrolor pri mariborski bolniški blagajni. Možakar pa se je menda že preobjedel belega kruha, kajti zadnjič je v svoji nemški samopašnosti nahrulil nekega obrtnika, da se v njegovem uradu mora govoriti nemško, ker on ne mara govoriti s slovenskimi svinjami. Obrtnik je nadutnega gospoda svinjarja naznanil in mu je mariborsko okrajno sodišče prisodilo sedem dni zapore. Po prestani

kazni bo treba temu privandrancu posvetiti, da ekspresno izgine v svojo blaženo republiko Stradalijo.

* Krivoprišežnik. Miha Zibert iz Gornjih Jelenj pri Polšniku je pred sodiščem položil krivo prisego. Zaradi tega je bil obsojen na tri mesece težke ječe, poostrene s samotnim zaporom, postom ter trdim ležiščem na vsakih 14 dni.

* Nečloveški oče. V Karlovcu se je odigrala grozna obiteljska žalost, v kateri je nedolžen bolan otrok bil umorjen od svojega zapitega in poživiljenega očeta. Karlovški veleposestnik Lacković je bil strastno vdan pijanosti; kadar se je povrnil iz gostilne domov, je vedno uprizoril nemir in nasilnost. Tako je tudi zadnjič po prepiti noči prišel šele proti jutru pijan domov. Vsa obitelj je pred njim pobegnila iz hiše, le njegov petnajstletni sinko, ki je že dlje časa bolehal, je moral ostati v postelji. Zverinski oče se je torej lotil svojega bolnega sina, potegnil ga s postelje na tla in začel po njem teptati z nogami. Ko se je sin že popolnoma onesvestil, je pijana zver v človeški podobi zagrabila svojo žrtev in jo treščila ob steno. Kmalu nato je sin izdihnil vsled težkih notranjih poškodb. Orožništvo je podivjanega očeta še isti dan spravilo na varno.

* Nos ji je odgriznil. Delavec Mukalin v Subotici, velik pijanec, je prišel zvečer nasajen domov in je začel svojo bolešno ženo pretepati. Ona se je sicer vztrajno branila, toda mož je bil močnejši; stisnil jo je k sebi ter ji kratkomalo odgriznil nos. Ženo so prepeljali v bolnico, surovemu možu pa se je posrečilo izginiti brez sledu.

* Svinja obgrizla otroka. Strašen slučaj se je dogodil v selu Mošorinu v Vojvodini. Žena posestnika Saraza je pospravljala v kuhinji in je imela pri sebi poldrugoletnega otroka. Ko pa je odšla po vodo k studencu, je pustila otroka samega v kuhinji. Medtem je z dvorišča prišeta la debela svinja in začela objedati otroka. Odgrizla mu je obe ročici, nos in ušesa. Ko se je gospodinja vrnila od studenca, je našla svoje dete onesveščeno in strašno skaženo; kmalu nato je izdihnilo. Nebrižna mati se bo morala zagovarjati pred sodiščem.

* Volkovi v kočevskem okraju še vedno povzročajo tamošnjim posestnikom obilo škode. Kočevski lokalni odbor za pokončevanje roparskih živali je vztrajno na delu, da zatré to nevarno zverjad, ki bi utegnila pozimi ogrožati tudi osebno varnost prebivalcev. Letos sta bili ustreljeni šele dve volkulji in ena medvedka, nedvomno pa bo plen v sedanjem mrzlejšem času bolj izdaten.

Iz raznih krajev

* V Spodnji Šiški je bilo trgovcu Glaviču ukradeno za 4800 kron perila.

* V Medvodah so neznani lopovi tekem zadnjih noči izvršili več tatvin. Antonu Kršimarju so odnesli 400 kg črne detelje, Janezu Jamniku pa so odpeljali par stotov sena in štiri kolesa, ki so jih sneli z voza.

* V Domžalah je umrl g. Janez Habjan, posestnik, cerkveni ključar ter dolgoletni občinski svetovalec. N. v m. p.!

* V Šušjah je bilo ukradeno Frančiški Remec več mokrega perila v vrednosti nad 6000 kron; okradena sta bila tudi Anton Kožuh za 300 kron in Jernej Glavič za 4800 kron.

* V Toplicah na Dolenjskem je umrl g. Alojzij Bučar. N. v m. p.!

* Pri Stari Grapi je bil župnik Marinič iz Majšperga napaden in

podoba Marije ter jo prosil, naj se me usmili, ker nimam ničesar jesti in nimam, kamor bi položil glavo. Ko sem tako goreče molil, opazim nenadoma solze v Marijinih očeh. Tedaj sem začel moliti še bolj goreče. Ko tako molim in molim, stopi Marija z oltarja, vzame s sebe ves nakit ter ga podari meni. Nato se Marija vrne nazaj v oltar ter me začne gledati smehljaje, ko sem pospravljaj zlatino in dragulje v vrečo. V tistem trenutku pa stopi pred mene tale tolsti menih (pokaže nanj), ki je pričal proti meni. Ostalo, kako so me prijeli, pa vam je itak znano.

Tako je povedal obtoženec. Sodniki pa so si nekaj pošepetali in se podali v stransko sobo na posvetovanje. Ko so se vrnil v dvorano, je dal predsednik sodnega dvora pozvati samostanskega predstojnika, da ga zasliši kot izvedenca v čudežnih zadevah. Vprašal ga je, če so taki čudeži mogoči.

Predstojnik je zaradi tega vprašanja prišel v hudo zadrego in je trajalo precej časa, preden je odgo-

voril, da je vsak čudež mogoč, če prihaja prosilčeva molitev iz srca. Predsednik sodnega zbora je na te besede zaključil obravnavo in dejal, da v tem slučaju ne gre za cerkveni rop, temveč za čudež, in da obtoženec lahko pospravi ves nakit in zlatino, ker mu jo je po posebni milosti izročila Mati božja.

Z zmagovito samozavestjo in hlastno je pograbil oproščene zlatino in vrečo in jo hitro mahnil iz sodne dvorane, boječ se, da se ne bi gospodje še premislili. Tercijalke so gledale s solzami v očeh odhajajočega, katerega je božja milost tako obdarila, in niti eni ni prišlo na misel, da je v kljub vsemu oproščene bil čisto navaden slepar.

Menihi so kaj kislih obrazov zapuščali dvorano, ker so na tako rafiniran način prišli ob ogromno bogastvo, toda zaradi babjevernega ljudstva si niso upali protestirati, čeprav so bili popolnoma utemeljeno prepričani, da Marija, ki je po načelih naše vere vsem dobrim kristjanom enako dobra, ne more kar nemu samemu revežu dati bogastva

v izobilju, na druge in celo boljše kristjane, ki jo verno in vdano prosijo leta in leta, pa popolnoma pozabiti. Sv. Marija ne more in ne sme biti pristranska. Končno pa so se menihi v svojo usodo vdali in to očividno sleparijo razglasili daleč naokrog za čudež, da bi tako zopet dobili novih darovalcev. Prismojenci, ki so to čuli, so začeli zopet prinašati zlato in dragulje, tako da je bila Marija kmalu zopet še bogatejša okrašena. Te okraske so pa rajše zdaj menihi sproti snemali, da bi ne prišel ponovno kak slepar, jih pograbil ter se potem izgovarjal na čudež. Od tistega časa so držali ob Marijinem kipu stalno stražo in se od tistega časa tudi ni zgodil noben tak «čudež» več.

On se je naučil jesti.

Miha: Ti torej ješ sedaj vse, kar ti skuha tvoja žena? Prej si pa vedno tožil... Ali se je mogoče žena naučila kuhati?

Ožbovt: «Tisto ne, — temveč jaz sem se naučil jesti.»

oropan od neznanega zločinca. Napadalec je župnika potegnil z voza in ga vrgel v jarek. Pri padcu si je župnik zlomil nogo.

* V Polšniku so neznani vlomilci odnesli kočarju Janezu Špeharju obleke v skupni vrednosti nad 3000 kron.

* V Podsmreki je France Dolničar tako neprevidno ravnal z nabasano vojaško puško, da se je obstreliš po obeh rokah.

* V Višnji gori sta obhajala zlato poroko g. Kaspar Gasperin, nadučitelj v p., in njegova soproga Elizabeta. Castiljivima slavljencema želimo še mnogo let!

* V Trbovljah je g. Franc Mercina razrešen dolžnosti občinskega gerenta. Na njegovo mesto je imenovan g. Robert Plavšak, tamošnji učitelj.

* V Žetalah je posestnik Franc Rižnar kot izvrsten poznavalec tamošnjih lovišč bil spreten zasledovalec divjačine in se nikoli ni povrnil zastonj z lova domov. Končno pa se je divjemu lovcu Rižnarju zgodilo ta nezdoda, da je tudi njegova vjelo — orožništvo.

* V Brežicah sta na isti dan obhajali zlato poroko sestri Ana in Marija, rojeni Šerbec. Obenem se je vršila poroka Anine hčerke, Urške Ferenčak, z Antonom Matjašičem.

* V Stoprcih pri Rogatcu je ustrelil tamošnji posestnik Jože Dečman v lovišču Gospodarske zveze v Celju divjega mrjasca, ki tehtal 170 kg.

* Na Polzeli je Sokol uprizoril Nušičevo šaloigro «Navaden človek» v novo urejeni sokolski dvorani v restavraciji pri kolodvoru. Polzelskemu Sokolu, ki je še mlad, želimo mnogo uspeha. Za Polzelo, kjer imajo klerikalci veliko besedo, je delovanje Sokola zelo potrebno.

* Na Gomilskem je umrl tamošnji daleč na okrog znani posestnik, mesar in gostilničar Štefan Kunst v starosti 78 let. N. v m. p.!

* Na Vranskem je darovala tamošnja posojilnica namesto venca na grob odbornika Antona Kumra 100 Din za celjsko Dijaško kuhinjo.

* V Laporju pri Slov. Bistrici se je poročil trgovec g. Alojzij Šifrer z gđno. Lojzko Vehovarjevo, veleposestnikovo hčerko iz Videža. Bilo srečno!

* Pri Sv. Jakobu v Slov. goricah je vinogradniški čuvaj Kraner oskrnil 11letnega dekleta. Dekletce je podkupoval z denarjem in slaščicami. Kranerja so aretirali in izročili mariborskemu sodišču, kjer bo za svoj zločin odgovarjal pred poroto.

Sokolstvo

Cerknica. Dramatični odsek našega Sokola je uprizoril v nedeljo 12. t. m. veseloigro «Nebesa na zemlji», ki je dobro izpadla. Prihodnjo nedeljo se igra ponovi v korist podružnice Jugoslovanske Matice in Družbe sv. Cirila in Metoda.

Prosveta

Zvonček. Izšla je 11. številka tega priljubljenega mladinskega lista s sledečo vsebino: 1.) Ivan Albrecht: Pedenj - človek korenjak, pesem; 2.) Jos. Vandot: Kekec na volčji sledi, povest; 3.) Desanka: Zapel je zvon, pesem; 4.) Miroslav Kunčič: Jesenski podlasek, pesem; 5.) Fr. Rojec: V petem razredu, spomini hvaležnosti; 6.) Vladislav: Naša Anka, pesem; 7.) Miroslav Kunčič: Jesenska slutnja, pesem; 8.) pouk in zabava; 9.) Kotichek gospoda Doropoljskega. Med čtivom je tudi več slik, ki delajo list zanimivejši.

Zanimivosti

KAKO JE V RUSIJI.

Izjave bivših ujetnikov.

Te dni se je vrnilo iz Rusije v Zagreb okoli 300 naših ujetnikov, naših rojakov, med njimi mnogo z ženami in otroci. Večina jih je bila še precej dobro oblečena. Slovanska sorodnost je napravila iz teh ljudi tako rekoč Ruse. Mnogi med njimi govorijo pol srbohrvatski pol ruski, tako so se že odvadili svojega materinega jezika. Povedali so zelo mnogo o Rusiji. Niso je ne hvalili ne grajali, temveč le pripovedovali o tem, kaj je Rusija preživela in kaj še doživlja, kakor o nečem, kar se samo po sebi razume in kar mora biti.

Oni bivši ujetniki, ki so bivali v južni Rusiji, zlasti v področju Dona, zamerijo Wranglu, ker se je spustil v vojno z boljševiki, ko je bilo vendar njegovo početje brez nade v uspeh. Do Wranglovega napada je tamošnje prebivalstvo živelo v miru; zla revolucije skoro ni občutilo. V vojni z Wranglom pa so propadle mnoge mirne vasi. Rostov ob Donu je bil izropan in je zgorel.

Razmere v Rusiji se danes boljšajo, mir vlada povsod in to je glavno. Do pred nekoliko mesecev je vladala v južni Rusiji strašna lakota. Bivši ujetniki potrjujejo vse vesti, ki so jih prinašali listi o groznem trpljenju stradajočih. Ko bi v zadnjem času ne prispela ameriška moka, bi pomrlo prebivalstvo vse južne Rusije. Danes je to trpljenje pozabljeno. Rusijo in boljševizem je rešila dobra žetev. Naši ljudje, bivši avstroogrski ujetniki, so trpeli istotako kot Rusi in delili dobro in slabo z njimi. Rusi so videli v njih vedno goste in brate onih, ki so zmagali pri Kumanovem in pretrpeli strašen pohod preko Albanije.

Zelo mnogo se pritožujejo nad našo vlado, ki toliko časa ni storila ničesar za nje. Avstrija, Poljska, Madžarska, Češkoslovaška in Nemčija imajo v Rusiji stalne komisije, ki zbirajo, oskrbujejo in odpravljajo nazaj v domovino svoje podanike. Samo Jugoslavija je izjema. V Rusiji naše komisije ni. Nihče se ne briga za naše ljudi. Ko bi obstojala naša komisija v Rusiji, bi že dve leti ne bilo v Rusiji nobenega našega človeka. Obračali smo se, pripovedujejo ujetniki, na boljševiško vlado, ki nam je odgovarjala: «Mi vam damo brezplačno vožnjo in hrano do meje. Onstran meje se naša moč neha in tam se mora brigati za vas vaša vlada.» Večkrat smo se obrnili s tako prošnjo i na boljševiško i na jugoslovansko vlado. Končno je vendarle naša vlada zmogla malo vsoto za povratek manjšega števila ujetnikov. Mnogo tisoč jih pa še čaka nestrpnost na povratek. Kdaj se bo tem omogočila povrnitev v domovino?

Bivši ujetniki so se zanimali tudi za usodo bivših Wranglovih vojakov, ki prebivajo v naši državi. Ko se jim je povedalo, da mnogi od njih ne živijo baš v najboljših razmerah, so se začudili in pripomnili, da se morejo ti brez vsakega strahu vrniti v Rusijo, ker tam nihče ne misli na osveto in kaznovanje. Rusija je sita krvi, ona sedaj hoče in potrebuje miru.

Nadalje so naši vrnivši se rojaki pripovedovali tudi o draginji v Rusiji. Malih vsot denarja v Rusiji ne poznajo več. Vse se računa v milijonih. Tako stane n. pr. čepica, ki je stala prošlo leto še 90.000 rubljev, sedaj že 50.000.000 rubljev, otroški jopič 80 do 90 milijonov rubljev. Delavec v Rusiji še precej zasluži. Nedavno je general Budjoni

na konjskih dirkah, ki se v Rusiji zelo goje, izgubil na stavah «malenkostno» vsoto — 50 milijard rubljev.

Na vprašanje, stavljenjo na bivše ujetnike, če so zadovoljni, ker se jim je omogočila vrnitev v domovino, so odgovorili, da jim je deloma vseeno, ker so se že tam zelo udomachili. Oni so postali ljudje z dvema domovinama. Veselili so se povratka edino zato, ker se nahajajo tu njihovi starši, sorodniki, bratje, sestre, žene ali otroci. Drugače bi mogoče ne prišli domov.

Končno so izrazili prošnjo, naj naša vlada pošlje v Rusijo komisijo, ki bo zbrala in odpravila iz Rusije naše ljudi.

AEROPLAN BREZ MOTORJA.

Takih po zraku letočih strojev brez motorja doslej še nismo poznali. Kadarkoli smo videli kak aeroplan, vsak je ropotal. Toda sedaj so že iznašli aeroplane brez motorja. Po številnih preizkušnjah s temi letali brez motorja v Franciji in Nemčiji so se slišale izjave, da bo kmalu mogoče poleteti kamorkoli z majhnimi aeroplani brez motorja. V desetih letih bo mogoče, tako pravijo, izpustiti se z domače strehe s takim letalom ter poleteti v urad ali pa na obisk k kakemu prijatelju v oddaljenem mestu.

V Franciji so se vzdržali letalci brez motorja v zraku najdalje šest minut, v Nemčiji pa več kot tri ure. Francozom seveda ni všeč, da so jih njihovi sovražniki zopet enkrat porazili na tem polju, a Nemci se strašno vesele svojih uspehov.

Neki veliki londonski dnevnik hoče pospešiti zanimanja za polete brez motorja v Angliji ter je razpisal nagrado pet tisoč dolarjev za prvega najbolj uspešnega letalca v Angliji. Razni listi posvečajo cele kolone tej stvari ter pripovedujejo o čudovitih skrivnostih letanja brez motorja. Pravijo, kako lepo bo v bodočnosti, ko bodo lahko vsi ljudje letali naokrog kot čmrlji.

Nekateri znameniti zrakoplovci pa so mnenja, da ne bo letanje s takimi stroji nikoli bolj napredovalo in da se nikdar ne bo moglo splošno uporabljati.

Takega naziranja je tudi tvorničar Bleriot, ki je bil prvi človek, ki je poletel v aeroplanu preko angleškega kanala dne 25. julija 1909.

Vedno govore o posnemanju ptičjega leta, je rekel Bleriot, a ta ideja je v svojem bistvu napačna. Ptič ima namreč mogočen motor, peroti, ki so mu vedno na razpolago. Drsi skozi zračne plasti in uporablja svoje peroti po potrebi. Kadar ptiču veter pomaga, tudi varčuje s svojimi silami. Nikdar ne bo nobenega praktičnega letanja po zraku brez motorja in vse raziskave v današnjih dneh bi se morale omejevati le na izpopolnitev motorjev. Letanje s pomočjo letal brez motorja bo postalo mogoče sport za zabavo, toda nič drugega.

LUKRECIJA BORGIA.

Ena najbolj znamenitih žensk v svetovni zgodovini je bila Lukrecija Borgia, hči papeža Aleksandra VI. Lukrecija Borgia je v vsem razkošju uživala svojo burno mladost in so njene napete ljubezenske zgodbe napolnile debele knjige. Lukrecija je bila čudovita krasotica. Svoji lepoti primerno pa je znala tudi izbirati najrazkošnejšo opravo. Ko jo je snubil ferarski vojvoda Alfonz d'Este, je njegov oče po svojem bratu Hipolitu poslal Lukreciji briljantni nakit, vreden 70.000 zlatnikov. Pri tem je dal sporočiti: «Lepe Lukrecije ne morejo odtehtati ti briljanti, kajti

ona sama je najlepši nakit mojega bodočega sorodstva.» Lukrecijin oče, papež Aleksander VI., pa tudi ni hotel zaostati in je ferarskemu odposlancu izročil kaseto, polno dragega kamenja, rekoč: «Vse to je za mojo ljubljeno hčerko. Zelim, da bo imela Lukrecija več in lepše bisere, kakor vse princeze v Italiji.» Že po tem se lahko sodi, da tudi Lukrecijine obleke niso bile po grošu. Samo ena njena halja je stala takrat 100.000 frankov in en njen klobuk 80.000 frankov. Ko se je Lukrecija tretjič možila, je premogla nad 50 oblek iz žameta in svile, vse vezane z zlatom. Na enem njenem plašču je bilo všitih 29 dijamantov, 5 velikih biserov, 412 srednjih biserov, 1114 briljantov in 61 rubinov. In koliko je bilo dragocenosti še na ostalih njenih plaščih. Njeno perilo je bilo izdelano iz najfinejše svile, bilo ga pa je na stotine komadov. Njeno balo je pri tretji poroki nosilo 150 mezgov. Človek si le s težavo more zamisliti to razkošje, ki je za časa papeža Aleksandra VI. vladalo v Rimu.

Tedanja razbrzdanost, krvoločnost in zahrbtnost daje še vedno svežo snov zgodovinarjem in pisateljem. Glavni vir za upoznanje bujnega življenja na tedanjem papeževem dvoru pa so zapiski škofa Burkhardta. Po njegovih zapiskih so ohranjene človeštvu vse skrivnosti, ki so jih uprizarjali papež Aleksander VI. Borgia ter njegova otroka Cezar in Lukrecija. Zapiski škofa Burkhardta izidejo v kratkem v slovenskem prevodu pod naslovom: «Lukrecija Borgia».

NAJVEČJI VULKAN.

V London se je te dni povrnil iz Osrednje Afrike raziskovalec Charles Ross. Izjavil je, da je blizu jezera Tanganjika našel vulkansko goro, ki je gotovo najbolj zanimiva od vseh doslej poznanih ognjenikov. Pogorje je preraščeno z neprehodnim pragozdom, poedine gore pa so sami ugasli ognjeniki. Med njimi meri eden v premeru 16 km in je torej največji ognjenik na svetu.

Tamošnji prebivalci ga imenujejo Ngoro-Ngoro. Na tem vulkanu se po gozdovih skriva na tisoče divjih živali najrazličnejših vrst, ki imajo po razpokah vulkana najvarnejša skrivališča. Raziskovalec Ross meni, da se bodo morda našle tam tudi take živali, ki so po drugih krajih že povsem izumrle. Brez dvoma mora biti v tem pragozdu obilokostij in morda tudi ostanki najstarejše divjačine.

Ross je od vlade kupil celo odkrito vulkansko področje in namerala v kratkem začeti s prodiranjem v pragozd in s podrobnim raziskovanjem. Zdaj se v Londonu posvečuje z nekaterimi učenjaki, ki bi morda bili pripravljeni udeležiti se ekspedicije. Rossova družba bo vzela s seboj tudi več fotografov, ki bodo za kinematografe posneli vse tamošnje romantične pokrajine. Potovanja se udeležijo tudi nekateri rudarski inženirji, da preiščejo notranje plasti tega mrtvega vulkana, ki je moral v davnih časih imeti strašno bruhanja. Pristop do vznožja pogorja je razmeroma lahek, ker leži le 200 km od železnice. Rossova ekspedicija se odpravi na pot v prihodnji pomladi.

PLAVOOKI STARŠI Z RJAVO-OKIMI OTROCI.

Splošno se smatra, da imajo otroci oči take barve, kakor njihovi starši, in da v primeri, ako ima eden staršev rjave oči, prevladujejo tudi pri otrocih rjave oči. To mišljenje pa ne drži vedno.

Neki učenjak se je bavil s tem zanimivim vprašanjem in preiskal 1400 otrok ter njihove starše. Dognal je nastopno: Plavooki starši so imeli 625 plavookih in 12 rjavookih otrok. Iz zakonov plavookih in rjavookih staršev se je rodilo 317 plavookih in 322 rjavookih otrok, a starši z rjavimi očmi so imeli 25 plavookih in 416 rjavookih otrok.

Zanimivo je pri tem, da imajo starši plavih oči tudi otroke s popolnoma rjavimi očmi; seveda so take primere redke. Smatra se, da je v teh primerih eden staršev plavook le zaradi tega, ker se zaradi kake ovire rjava barva njegovih oči ni mogla razviti. Poleg tega je dognal učenjak tudi, da imajo deklice mnogo češče rjave oči nego dečki.

Razno

× **Papeževa duhovitost.** Angležinje so pretežno sulie in koščene ter se debelejšje pojave na Angleškem po pravici smatrajo za bele vrane. Te dni pa je vendar dospela v Rim neka Angležinja, debela kakor gora. Ogladala si je rimske znamenitosti in ji je tudi uspelo, da je bila sprejeta tudi v avdienco pri papežu. Papež ji je podelil blagoslov, končno pa je smatral za potrebno, da debelo Angležinjo dobrodušno vpraša: «Zakaj, draga hčerka, pa ste dospeli v Rim; kaj Vas je dovedlo v Vatikan?» Skromna obiskovalka je vsa blažena odgovorila: «Vera, sveti oče.» Ko pa se je oddaljila iz sprejemnice, je papež z ozirom na njeno debelost smehljaje rekel prisotnim kardinalom: «Glejte, gospodje, to je zopet nov dokaz, da vera gore predstavlja.»

× **Zveza z duhovi.** Na tisoče je na svetu ljudi, posebno še med Angleži in Amerikanci, ki so z vso silo privrženi občevanju z duhovi. To so tako zvani špiritisti. Delajo prav različne tajnstvene poizkuse, da pridejo v zvezo z dušami onih, ki so odšli v večnost. Zdaj pa poročajo, da je Amerikanec Friedrich Melton celo izumil poseben aparat, ki omogočuje razgovore z duhovi. Melton je namreč prepričan, da se duhovi nahajajo v zračnih valovih. In če se človeštvo dandanes vsled zračnih valov v največje daljave lahko razgovarja potom brezžičnega telefona, zakaj bi se ne moglo tudi z duhovi, seveda če so tudi oni pri volji, da nam povedo karkoli lepega. Meltonov aparat ima dva zvončka, ki sprejemata zračne valove. Po njih bodo duhovi oddajali svoje znake, ljudem pa ne bo treba govoriti, saj duhovi itak poznajo naše misli in želje. Česa vsega ne izumijo Amerikanci! Če bo šlo tako naprej, bodo morda v kratkem začeli graditi — lojtro v nebesa...

× **Žene in areoplan.** Še pred vojno, ko zrakoplovstvo ni bilo tako razvito kakor je danes, se je našlo med lepim spolom obilo gospodičen, ki so imele korajžo, dvigniti se kakor ptica nad zemljo. Po svetovni vojni je zrakoplovstvo zavzelo tak razmah, da se človeštvo po pravici že lahko imenuje gospodarja zračnih višin. Prednjači seveda Amerika, kjer stoji zrakoplovstvo v državni, vojaški in poštni službi, obenem pa nudi bogatim Amerikancem najbolj priljubljeno zabavo. V Newyorku se je nedavno ustanovila šola za civilne letalce. Šolo obiskuje 500 učencev, med katerimi je lepo število — žensk. Ne bo dolgo časa in ženske ne bodo letalke samo iz zabave, temveč si bodo s tem služile kruh. A pri vsem tem izgleda, da so zrakoplovni strokovnjaki prav zadovoljni z ženskimi piloti, saj zatrjujejo, da so ženske hladnokrvne, predrzne in se hitro znajdejo v težkih položajih. Boj za enakopravnost med

moškimi in žensko se torej odslej ne bo vršil samo na različnih skupščinah, temveč tudi v zračnih višavah.

× **Čudna zaobljuba.** Na Angleškem se ob priliki volitev borita za zmago le dve glavni stranki: konservativci in liberalci. Pri volitvah leta 1906. je liberalna stranka dosegla nepričakovano zmago nad konservativci. Ko je po volitvah prišlo v nekem malem mestu do politične debate med tamošnjimi strankarji, je meščan Wilkins, zagrižen konservativec, v vsem ogorčenju zaklical svojim nasprotnikom: «Čakajte, liberalni lopovi, ne boste se dolgo veselili zmage. Vaša slava bo imela kratek rep! Ne dam se prej obriti, ne ostriči, dokler ne bodo zopet poraženi liberalci!» Zagriženi Wilkins je torej storil čudno obljubo, ampak se je je moško tudi držal. Šestnajst let se ni dal briti ne striči, temveč je živel le v nadi volilne zmage konservativcev. Letos pa mu je napočila odločilna ura, ko je vodja liberalcev, Lojd Džordž, moral demisionirati. Kakor zatrjujejo angleški listi, je bil konservativec Wilkins ob tej novici od samega veselja ves iz sebe in so se njegovi prijatelji celo bali za njegovo duševno zdravje. Te dni pa so bile dovršene državne volitve in res so po dolgih letih zmagali konservativci z veliko večino. Po 16 letih je torej Wilkins rešen svoje pokore. Dal si je svečano postriči košato brado in divjaško frizuro. Zaradi liberalcev pa menda ne bo kmalu zopet storil tako čudne zaobljube.

× **Sedemdesetletnica cigarete.** Te dni je poteklo 70 let, odkar so se v Evropi prvokrat začele izdelovati cigarete v veliki množini. Leta 1852. je Nemeec Josip Hupmann osnoval v Rusiji prvo tovarno cigaret. Tvorinica je bila zgrajena v Petrogradu in se je imenovala «Laferme». Tovarna je zelo dobro napredovala, ker je morala s cigaretami, ki so se na mah priljubile, zalagati skoro vso Evropo. Deset let pozneje se je v Dresdenu osnovala podružnica te tovarne in kmalu nato se je po vseh velikih evropskih državah razvila ogromna tobačna industrija, ki dandanes zaposluje na tisoče delavcev in delavk. Prve cigarete, ki jih je izdelovala tovarna Laferme, so bile dvakrat daljše, kakor so današnje. Kadileci so jih morali razpolavljati in so jim pravili papirnate cigare. Počasi z razvojem tovarn so se začele izdelovati tudi različne vrste cigaret. Saj tudi zadnje čase vidimo, da se menjajo imena tobačnih izdelkov, a z njimi vred žal tudi cene...

× **Krvava krinka.** Francoskemu generalu Schlumbergu se je med vožnjo z vlakom dogodila prav izredna pustolovščina. General se je vozil v prvem razredu in je dremal. Naenkrat stopi v njegov kupe maskiran človek, potegne revolver in zakliče generalu: «Denar ali življenje». Istočasno že tudi prasne strel in krogla se zarije tik nad generalovo glavo v blazino. V naglici tudi general zgrabi revolver, izproži in neznanec se oddalji kot blisk. Napadalca je generalov strel menda zadel, ker so se na hodniku našle krvave sledi. In blizu tam se je naslednji dan na progi našel tudi krvavi klobuk in krvava krinka. Na onem mestu namreč popravljajo progo in ker tam vlak vozi počasneje, je ranjeni pustolovec skočil z vagona in izginil.

× **Krvnikova služba.** Najlažji posel med vsemi izvrševalci smrtnih obsodb ima gotovo belgijski krvnik. Od nastopa svoje službe pa do danes mu ni bilo treba izvršiti niti ene smrtni obsodbe, ker so vsi kandidati

vislic bili pomiloščeni. Pri tem pa je vendarle moral tudi krvnik storiti svoje: moral je namreč ob priliki vsake smrtne obsodbe na javnem mestu obelodaniti besedilo sodbe. Za to je prejemal letno 3000 frankov. Zdaj so mu plačo povišali.

Za smeh in kratek čas

Po dobrih vzgledih.

Oče (otrokom): «Kaj pa vendar tako razbijate, kričite in se pretepevate?»

Otroci: «Igramo se ata in imamo.»

Kdo ima največ zaslug v svetovni vojni?

Konj, krava in osel so se pogovarjali, kdo je največ storil v svetovni vojni.

Pa je rekel konj: «Jaz sem prenašal generale, ki so izvojevali marsikatero bitko.»

Krava se je oglasila: «Jaz sem dajala mleko, s katerim so hranili ranjene in bolne. Moje meso so uporabljali za jed.»

Slednjič je zarigal osel: «Glede zaslug se ne more nihče meriti z menoj. Jaz sem bil tisti, ki sem dajal za vojno posojilo.»

Ženski kofiček

Kako se spoznajo sveža jajca. Ako je jajce sveže in ga položiš v vodo, splava na dno in leže na stran. Tri tedne staro jajce se že postavi na manjšo konico, ako pa je staro tri mesece, stoji pokonci in se sploh ne dotakne dna. Da se jajca dolgo ohranijo užitna, jih je treba spraviti v sol, in sicer z ožjim koncem jajca navzdol. Jajca morajo seveda biti popolnoma sveža in toliko prekrita s soljo, da zrak ne more do njih.

Snaženje oljnatih slik. Oljnathe slike je treba umiti z mlačno vodo, pozlačene okvire pa zbrisati z alkoholom.

Čiščenje zrcal. Zrcala je treba najprej umiti, nato pa obrisati s cunjjo, katero ste nalahno zmočili s par kapljicami špirita ali petroleja. S tem se odstranijo vsi madeži, ki se drugače trdovratno držijo na zrcalih.

Neprijetni duh iz kožuhovine in težke obleke se odpravi, ako obleko poštopate s fino zdrobljeno svežžgano kavo. Kožuhovino je treba nato trdo zaviti v papir, da zrak ne more zraven, nakar se vse skupaj zavije v volneno odejo. Po treh dneh je treba kožuhovino zopet poštopati s kavo, nato pa jo iztrkati ter par ur pustiti na zraku. Neprijetni duh je s tem odpravljen.

Potemajevanje las. Večina ljudi in posebno še žensk, ki imajo svetlejšje lase, opaža, da začnejo lasje, ali vsaj poedine kite las temneti. Proti temu ni nikakega izdatnega sredstva, priporočja pa se sledeče: Glavo je treba dvakrat na teden dobro umiti z vodo, nato pa z milovim «gajstom» in toplo vodo, kateri na 1 liter pri-mešate 2 dkg soče. Ako zaradi tega postanejo lasje trši, jih je treba pomazati s par kapljicami čistega mandljevega olja.

BOLEČINE? V obrazu? V udih? Poizkusite pravi Fellerjev Elzafluid! Vi se boste čudili! Dobrodejen pri drgnjenju celega telesa in kot kosmetikum za kožo, zobe in negovanje ust! Močnejši in boljši kakor francosko žganje in čez 25 let priljubljen! Z zavojem in poštnino: 3 dvojne ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev s 5% nim doplačilom razpošilja: lekarnar EVGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360. (Hrvatsko).

Dne 27. novembra se bo prodalo na prost. javni držbi v Šočkovem, občina Bleke, p. Nova vas pri Rakahu,

posestvo obstoječe iz hiše, gospod. poslopj in 35 oralov nji, travnikov ter gozda. Poleg tega se bo prodalo tudi 10.000 kg sena. Posestvo je v zelo dobrem stanju.

Upokojenec

finančne stroke, več tudi poljskega dela, želi vzeti v najem gostilno, oziroma kako posestvo ali pa postati oskrbnik istega. Ponudbe pod šifro „Zanesljiv“, Prihova, p. onjice.

Umetna gnojila

kakor kajnit, kalijevo sol in Tomažovo žlindro dobavlja takoj v vagonskih kakor tudi manjših množinah najceneje tvrdka

Paternost & Remic, Ljubljana
Slomškova ulica št. 11. — Telef. 589. 68

„Oh! te bolečine!“

Malo Fellerjevega pravega Elzafluida in bolečine minejo.

Drgnjenje s Fellerjevim Elzafluidom je prava dobrodejnost! Umivanje s Fellerjevim Elzafluidom utrjuje mišice in živce! Deluje antiseptično in osvježuje! Prežene nahod in naredi neobčutljivega proti mrzlemu zraku! Za oči in ošesa! Zobe in glavo! Za vrat in usta! Za hrbet in ude! Za celo telo izvrstno hišno sredstvo in kosmetikum. Fellerjev Elzafluid je veliko močnejši in izdatnejši kakor francosko žganje.

En poizkus zadostuje, da tudi Vi rečete:

To je najboljšje, kar sem kdaj okušal!

V vseh dotičnih poslovnicaah zahtevajte samo pravi Elzafluid od lekarnarja Fellerja. Pri naravnih naročilih stane s pakovanjem in poštnino, če se pošlje denar naprej ali po povzetju: 3 dvojnatih ali 1 specialna steklenica 24 Din, 12 dvojnatih ali 4 specialne steklenice 84 Din, 24 dvojnatih ali 8 specialnih steklenic 146 Din, 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 208 Din.

KOT PRIMOT: Elza-obliž zoper kurja očesa 2 Din in 3 Din; Elza-mentolni črtniki 4 Din; Elza-posiljalni prašek 3 Din; Elza-riblje olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-košonska voda 16 Din; Elza-sumski miris za sobo 15 Din; Glicerin 4 Din in 15 Din; Lysol, Lysoform 12 Din; Kneški čaj od 1 Din dalje, originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 Din; Elza-mrčesni prašek 7 Din; sirup za podgane in miši 7 Din. Za primot se pakovanje in poštnina posebej računa.

Na te cene se računa sedaj še 5% dobitka. Adresirati natančno: **EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA DONJA, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.**